

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

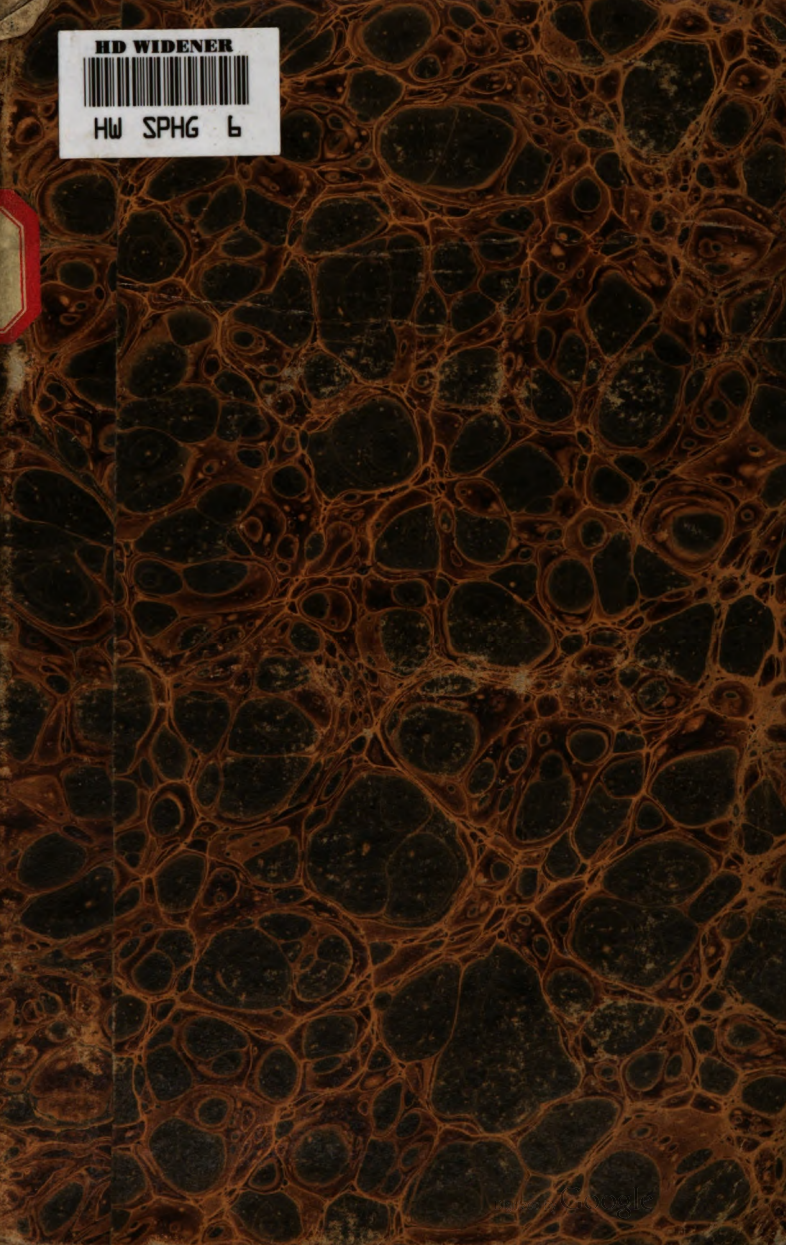
Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

HD WIDENER

HW SPHG 6

ER U,

L A,

U E.

le. Struk.

L.

DE
SPANJAARDEN IN PERU,
OF DE
DOOD VAN ROLLA,
TREURSPEL.

Naar het Hoogduitsch

VAN
A. VON KOTZEBUE.

Zedelyk Schouwtooneel, 1ste Deel, 1ste Stuk.

Te AMSTELDAM,
BY DE WED. J. D O L L.
1796.

48553.32.5

Harvard College Library

Aug. 15, 1916

Gift of
Ernest B. Dane.

AMERICAN LIBRARY

NEW YORK

100 N. 5th St.

NEW YORK

AMERICAN LIBRARY

AMERICAN LIBRARY

NEW YORK

AMERICAN LIBRARY

NEW YORK

DE SPANJAARDEN IN PERU,
OF DE
DOOD VAN ROLLA,
TREURSPEEL.

Naar het Hoogduitsch

VAN
A. VON KOTZEBUE.

P E R S O O N E N.

ATALIBA, *Koning van Quito.*

ROLLA, . . . } *Veldheeren der Peruaanen.*
ALONZO-DE MOLINA, }

CORA, *Gemalin van Alonzo.*

PIZARRO, *Legerhoofd der Spanjaarden.*

ELVIRA, *Vriendin van Pizarro,*

ALMAZRO, }

GONZALO, } *Reisgezellen van Pizarro.*

DAVILA, }

GOMEZ, }

VALVERDE, *de Geheimschryver van Pizarro.*

LAS CASAS, *een Dominicaaner Zendeling.*

EEN OUDE KAZICQUE.

EEN GRYSZAARD.

EEN JONG KNAAPJE.

TWEE GEWAAPENDE PERUAANEN.

EEN SPAANSCH VELD WACHT.

TWEE VERDWAALDE SPAANSCH SOLDAATEN.

Peruaanen, Priesters, Vrouwen en Kinderen.

DE SPANJAARDEN IN PERU,
OF DE
DOOD VAN ROLLA,
T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

*De tent van Pizarro, in het Spaansche leger,
, van binnen te zien.*

E E R S T E T O O N E E L.

ELVIRA, VALVERDE.

ELVIRA, *(in mannenkleeding, op een rustbed
sluimerende.)*

VALVERDE, *(komt zachtjes binnenstipen, be-
schouwt haar met een wellustig ge-
laat, knielt eindelyk naast haar
neder, en kuscht haare afhangen-
de hand.)*

ELVIRA, *(ontwaakt, en ziet hem met afkeer
aan.)*

VALVERDE.

Vergeef het vermogen uwer bekoorlykheden!

ELVIRA,

Foei! — met den tyd waart gy mogelyk nog wel in
staat om een wonder te doen.

6. DE DOOD VAN ROLLA.

En wat dan? VALVERDE.

ELVIRA.
Eene vrouw met haar eigen schoonheid in ommin te brengen.

VALVERDE.
Gy zyt zeer bitter.

ELVIRA.
Waarom stoort gy myne liefelyke droomen?

VALVERDE.
Wat droomde gy dan?

ELVIRA.
Dat ik u zag hangen,

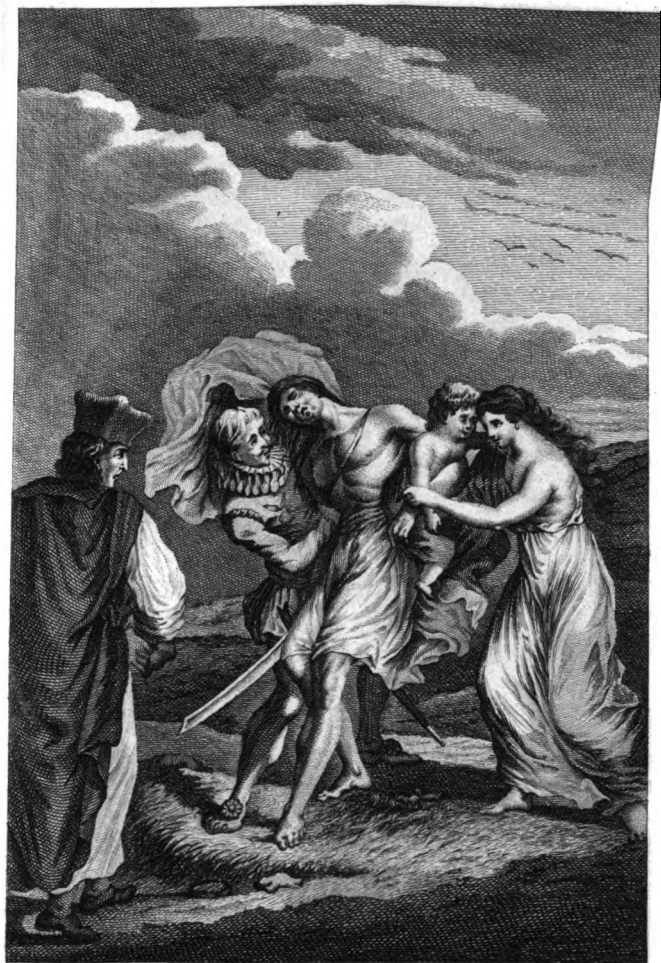
VALVERDE.
Hoe lang zal Elvira met myne liefde spotten?

ELVIRA.
Met uwe liefde? Ei, wie gaf toch uwe bastaarddrift
dezen eerlyken naam? Onder ons gezegd, Valverde!
als ik u van liefde hoor spreeken, dan, dunkt my, hebt
gy veel het voorkomen van een zakkenrolder, die om
een milde gift bedelt, en terwyf hy zich van uw beurs
zoekt meester te maken, Gods zegen in den mond voert.

VALVERDE.
Wat durft een schoone vrouw toch niet al zeggen?

ELVIRA.
Wat durft een gek toch niet al doen! Wie verstoutte
u myn slaap te stooren? Is het niet genoeg, dat my
ieder nacht de trommelen wekken? doch ik heb liever
dat men myne ooren kwelt, dan myne oogen.

VAL-

W. Aick. inv. et delin.

C. J. de Keyser. sculp.

G O R. 6 .

Wijn kind ! . . . Rolla ! . . .

DE DOOD VAN ROLLA V. Bdr. IX. Soor.

VALVERDE.

Ik moet zeggen, gy verstaat meesterlyk de kunst om
jemands geduld op den toets te stellen.

ELVIRA.

Zal ik Pizarro vertellen, hoe listig gy vrouwen in
haaren slaap weet te bespieden?

VALVERDE.

Zeg my liever, door welke betoveringen deeze Pi-
zarro u geboeid houdt? — Een woest stierengezicht,
een ongekemde baart, een huichelaar in de vriendschap,
een tiran in de liefde....

ELVIRA.

Hou op, die lykpredikatie komt wat ontydig; hij is
immers nog niet dood?

VALVERDE.

Onbeschoft en lomp naar lichaam en ziel; in zyne
jengd een varkenshoeder, in zyn meer gevorderde ja-
ren, met menschen, als zwynen, omgaande.

ELVIRA.

Ha, ha, ha! Mogelyk kent hy u beter, dan gy zelf
wel denkt.

VALVERDE.

Onweetender dan een Andalusische ezeldryver — de
held kan immers niet eens lezen of schryven.

ELVIRA.

Denk toch, lieve Vriend! dat een vrouw, die slechts
liefde vordert, weinig daarna vraagt, of haar beminde
ook lezen en schryven kan, want de liefde laat zich al-

8 DE DOOD VAN ROLLA.

leen uit de oogen lezen en schryft zich slechts in het hart. Dapperheid boeit het hart van een vrouw veel sterker dan geleerdheid. Pizarro vecht met het zwaard, gy met de pen. Hy vergiet bloed, gij slechts inkt.

VALVERDE.

En nog heeft ons beiden weinig geholpen.

ELVIRA.

Maar met al uw geschryf had Nugnez Balboa nooit de zuidzee ontdekt; met alle de wysgeerige stelregels van uwen Aristoteles zou Pizarro en Almagro nooit een schip hebben uitgerust. Gy waart veelligt nog wel schoolmeester, en ik — was mogelyk een non.

VALVERDE.

Ja, maar de vraag blyft nog, of wy daarby zouden gewonnen of verloren hebben?

ELVIRA.

Een kloosterlyke eenvormigheid, de slaap van een mormeldier.

VALVERDE.

Zo bestaat gy vrouwen, gy wilt steeds schitteren. Een luisterryke ellende is u aangenaamer dan de rust en een stil geluk.

ELVIRA.

Weet gy, wat wy het meeste haaten? den onaangezochten snapper, den ontydigen zedenprediker.

VALVERDE.

Goed! spot maar zo lang de zon schynt, en sidder als de donder rolt. Dat oogenblik is mogelyk niet verre meer af.

EL-

ELVIRA, *(Spottende.*

Ei, is Valverde een propheet! en waarop steunt toch uwe duistere voorspelling.

VALVERDE.

Zyn wy niet in een vreemd land, alwaar de dood uit ieder nieuwe plant, uit ieder onbekende vrucht ons aangrynst? Al wat het zwaard van den vyand spaarde, sterft door de ongewoone luchtstreek. Het getal van de onzen neemt van dag tot dag af.

ELVIRA.

Des te beter Zyn wy niet de erfgenaamen van al wat sneuvelt?

VALVERDE.

Ha, daar hebben wy het al! Slechts roofzucht is uw doel.

ELVIRA.

En het uwe niet minder, vriend Valverde! — Denkt gy, dat ik den wolf niet ken, omdat hy het geblaat van het schaap nabootst? Zoekt gy voor de oogen van een vrouw den schalk te vermommen? Ga, in het gantſche leger is 'er niet een, die zo spreekt als hy denkt, den ouden Las Casas uitgezonderd.

VALVERDE

Noem my toch deezen dweeper niet! Hy droomt altyd van menſchelykheid en verdraagzaamheid.

ELVIRA.

Weet gy wel, dat 'er oogenblikken zyn, waarin de dromeryen van deezen grysaard myn hart geweldig

A 3

tref.

DE DOOD VAN ROLLA,

treffen? dat ik, zyn gryzen baart dikwils liever wilde kusschen dan uwe bruine wangen? dat ik my gantsche nachten moet verstrooijen, om één pynelyken indruk uittewisschen?

VALVERDE.

Schaam u!

ELVIRA, *(met een halven zucht.)*

Had ik deezen grysaard vroeger gekend, wie weet wat van my geworden ware.

VALVERDE.

Een vroomme dweepster voor de zogenaamde menschelykheid; want voor niets dweept men zo ligt, dan voor woorden, die geene bepaalde beteekenis hebben. De verbeeldingskracht gaat zwanger, en de martelaar wordt geboren,

ELVIRA.

Is Valverde ook een Wysgeer?

VALVERDE.

Mishaagt u dit? Welaan, laat ons uit de nevelige wolken der Wysbegeerte op de lachgende velden der Liefde afstygten!

ELVIRA.

Zy verdorren onder uwe voeten. In 't kort, vriend Veinsaart! werp de pen weg, gryp het zwaard aan, en doe iets groots, als Elvira u minnen zal.

VALVERDE.

Noem my toch Pizarro's daaden!

ELVIRA.

Vraag de oude en nieuwe wereld! Door eigen veerkracht

kracht verhefte hy zich uit den laagen stand eens zwydenhoeders tot den verheven kring van een krygsheld. Toen hy met een klein scheepje, slechts van honderd matroozen vergezeld, Panama verliet, om eene onbekende waereld te veroveren, toen fluisterde myn hart zachtjes: Welk een dapper man! Toen hy op het kleine eiland Gailo met zyn degen een lyn in het zand trok, een ieder toestond hem te verlaaten die deeze lyn overschryden zou, en niet meer dan dertien beproefde mannen hem zweerden te volgen, aan welker hoofd hy den dood trotseerde, toen sprak myn hart luid: welk een groot Man!

VALVERDE.

Ja, groot, als hy wel slaagt; doch mislukt zyn ontwerp, dan noemt hem de waereld een dwaas.

ELVIRA.

Dat is het noodlot van ieder held. Kinderen zien met open mond een vuurpyl naar de hoogte stygen, en lachgen als hy nederploft.

VALVERDE.

Gezeld eens, hy steeg zelf tot boven de wolken, wat had gy daarvan te hoopen?

ELVIRA.

Eens vice-koningin te worden. Pizarro zal dit ruwe volk *regeeren*, ik zal het *vormen*.

VALVERDE.

In de daad? Dan kent gy Pizarro's listige eerzucht niet. Voert het geluk hem ten hoogsten top, dan reikt hy

by zyne hand aan een meisje, wier geboorte de plekken der zyne bedekt, wier maagschap aan het hof hem tot een schutsmuur dient; en de arme Elvira is vergeeten! vergeeten alles wat zy deed en leed!

ELVIRA, (*by zich zelve.*)

Ha! dan — doch schuifel slechts giftige worm!

VALVERDE.

Aan den anderen kant daarentegen ziet gy Valverde, nu zekerlyk nog maar Geheimschryver, doch wel ras mogelyk Kancelier, Elvira, zyne Vriendin.

ELVIRA.

Onbeschaamde!

VALVERDE.

Gy treedt den bloem, dien gy plukken kunt, om eener vruchts wille, die u te hoog hangt. Geloof my, zolang deeze Alonzo de Molina den vyand in onze kunsten onderwyst, zolang zal ook Pizarro kaf voor koorn dorfchen.

ELVIRA.

En zolang deeze Pizarro myn gunst verdient, zullen geene treeken in staat zyn my van hem te scheiden. Keert het fortuin hem den rug, dan reikt Elvira hem de hand.

VALVERDE.

Het berouw hinkt, doch achterhaalt echter den dwaas. — Stil! Ik hoor zyn stem.

ELVIRA.

Schielyk een eerlyk gezicht, afgerichte huichelaar!

TWEE.

T W E E D E T O O N E E L.

PIZARRO. DE VORIGEN.

PIZARRO. (*staat verbaasd, zo als hy Valverde en Elvira by elkanderen ziet. Hy beschouwt beiden met een donker argwaa-nend oog. Valverde buigt zich, Elvira lacht.*)

Waarom lacht gy?

ELVIRA.

Lachgen en weenen, zonder juist te kunnen zeggen waarom, is het voorrecht der vrouwen.

PIZARRO.

Ik wil het weten.

ELVIRA.

Ik wil! ik wil! — maar ik wil nu niet.

VALVERDE.

Donna Elvira spotte met myn vrees.

PIZARRO.

Welke vrees?

VALVERDE.

Dat de vyand door eene aanmerkelyke overmacht, en van Alonzo aangeftookt....

PIZARRO, (*met bitteren spot.*)

Niet dan een vrouw, en wat een vrouw gelykt, kan deezen jongen vreezen.

VALVERDE.

Gy hebt gelyk. Het was kinderachtig, het was kleinmoedig. Hy, de leerling onder uwe standaarden, moet nog op zyn meester leunen.

PL

PIZARRO.

Aan mynen disch heeft hy gegeten, op myne spreijeh heeft hy geslaapen.

VALVERDE.

Die ondankbaare!

PIZARRO.

Ik beminde hem. Hy was my door zyne moeder aanvertrouwd. Zyn moeder was eene trotsche vrouw. En in den boezem van haar Zoon glimde een heldenvonk, die ik tot eene schitterende vlamme hoopte aanteblaazen.

ELVIRA.

Vrouwen alleen kweeken helden aan.

PIZARRO, (*spotachtig.*)

Zo? — ik heb echter nooit bemind.

ELVIRA, (*gevoelig.*)

Dan waart gy ook nooit een held.

PIZARRO, (*tegen Valverde.*)

Dikwils, als ik hem van onzen eersten tocht verhaalde, hoe ik met een handvol menschen zeventig dagen lang moest omzwerven; hoe bulderende stormen en opgeruilde baaren ter zee; moerasen, rivieren, ondoorgangbaare boschen op het vaste land, ons ieder schrede tot een dagreize maakten; hoe ras de woeste kustbewooner, en zelf de verbotgen hemel tegen ons ten stryde trok; hoe oorlog en honger, een drukkend zoel klimaat en kwaadaartige ziekten den kleinen hoop danglyks verminderden, tot dat de nood my dwong deeze met vloek belaaden kust te verlaten,

ten, en aan gindſche zyde der paerel-eilanden in een onbewoonbaar oord myn leven te flyten; wanneer ik hem dat alles zo eenvoudig afmaalde, dan floot hy my vol verwondering in zyne armen, en een traan ſchoot in zyne groote blaauwe oogen.

VALVERDE.

En wiens voet verdalgte dat zo veel hoop geevende zaar?

PIZARRO.

Las Cafas verſcheen met zyn gladde tong, voerde hem in de hooger kringen eener verhitteverbeeldingskracht, bedwelmde zyn verſtand door dweepery, en van dien tyd af aan was al myne moeite vergeefs, om hem uit zyn luchtkasteel op de wezenlyke waereld terugtebrengen.

VALVERDE.

Hy vluchtte! en wierd uw vyand? verraadde zyn Vaderland?

PIZARRO.

Eerst beproefde de dwaaze jongen de grondſtellingen van een man te doen wankelen. Hy hing met traanen aan myn hals, wilde het getrokken zwaard my uit de vuist wringen, noemde de Peruaners onze broeders..

VALVERDE.

Die verſtokte heidenen onze broeders! Hier aan erken ik Las Cafas.

PIZARRO.

Toen hy zag dat zyne traanen op koud marmer viel.

vielen, ging hy tot de vyanden over, maakte verraderlyk gebruik van hunne overmacht, van myne lessen, zyne kundigheden, onze zwakte en sterkte, en dwong my — ha! — tot een schandelyken aftocht.

VALVERDE.

De wraak zweeft boven zyn hoofd.

PIZARRO.

Met eene verstrekte macht ben ik weêrom gekeerd, en de jongen zal weten dat Pizarro leeft.

VALVERDE.

De vraag is maar of Alonzo nog leeft?

PIZARRO.

Zo even heeft men zyn wapendraager gevangen genomen. De vyand, zegt hy, is twaalfduizend mannen sterk. Alonzo en Rolla zyn hunne aanvoerders. Zy offeren heden hunne Goden. Van deeze hunne gewaande veiligheid moeten wy gebruik maaken, en het offer met menschenbloed begieten.

ELVIRA.

Verrasfching? Slachting? Neemt gy my mede Pizarro?

PIZARRO.

Wy gaan niet ten bal.

ELVIRA. (*gevoelig*).

Ik verzocht ook geen danzer.

PIZARRO.

Als gy in myn slaapkamer een zwaard vindt, ligt genoeg voor een vrouwenvuist, kom dan en bekleed myne zyde!

EL-

ELVIRA.

Zoud gy my daarom liever hebben?

PIZARRO.

Ja, en weet gy wel waarom? het kryggewoel is my borg voor uwe trouw.

ELVIRA.

Gy dwaalt. Een vrouw, die lust heeft om te bedriegen, bekrèunt zich aan stormen noch aardbeevingen.

PIZARRO.

Ik bedanke u voor uw goede les, en schryf ze in myn geheugen op.

ELVIRA.

Gy kunt immers niet schryven.

PIZARRO. *(met een grimmig gelaat.)*

Elvira!

ELVIRA.

Is het dan myn schuld?

PIZARRO.

Gy weet, wat ik niet hooren mag. ?

ELVIRA.

Als uw voedster u een been had gebrooken, zoudt gy u dan schaamen mank te gaan?

PIZARRO.

Genoeg! en nooit weder daarvan.

ELVIRA. *(by zich zelve.)*

Achilles was slechts aan de versenen te verwonden.

B

DER.

18. DE DOOD VAN ROLLA.

DERDE TOONEEL.

LAS CASAS, ALMAZRO, GONZALO, DAVILA, EN
ANDEREN *komen binnen.*

LAS CASAS.

Gy hebt ons hier ontboden....

PIZARRO.

Gaa zitten, eerwaardige grysaard, zet u neder, myne Vrienden! Het oogenblik is geboren, waarin wy de vruchten onzer dapperheid moeten inoogsten. De vyand, in gewaande veiligheid sluimerende, offert heden zyne Goden. Myn raad is: hem onverwacht te overvallen, de gewapenden neertevelen, en de weerloozen in ketenen te slaan.

ALMAZRO.

Dood ieder Peruaan, gewapend of ongewapend, dat is het zelfde!

GONZALO.

De vrouwen en kinderen moet men verschoonen.

ALMAZRO.

Het ware beter het gantsche gebrœd op eenmaal uiteroeijen.

VALVERDE.

Ter eere van het geloof!

LAS CASAS.

Lastet niet!

ALMAZRO.

Wy hebben lang genoegaan deeze kusten leeggelopen.

LAS CASAS.

„En moorden noemt gy werken?

AL-

ALMAZRO.

Ik heb tot nog toe geene vruchten gezien van de groote kosten, die wy verspilt hebben.

PIZARRO.

Wy lyden gebrek, en de soldaaten morren.

GONZALO.

Terwyl Alonzo in weelde met ons spot.

PIZARRO.

Verraderlyke jongen!

LAS CASAS.

Ik gevoel aan myn hart, dat Alonzo een zwaaren strijd tuschen menschelykheid en vaderlandsliefde te kampen heeft.

ALMAZRO.

Uw hart pleit voor uwen kweekeling.

LAS CASAS.

Ja, hy is myn kweekeling, en ik ben trosch op hem.

ALMAZRO.

Genoeg! Hy zal ons leeren kennen!

PIZARRO.

De macht van den vyand wast aan, de landstreek is ons onbekend, het gebrek wordt van dag tot dag grooter, en al het draalen verslapt den moed. Het eenigste middel tegen alle deeze dreigende gevaren is een veldslag.

ALLEN. (*buiten Las Casas.*)

Een veldslag! Een veldslag!

LAS CASAS.

Welk een vreesfelyke weergalm! Een veldslag? tegen

B 2

wien?

wien? tegen een Koning, die nog voor weinig dagen u de hand van vriendschap bood; tegen een volk, dat met een vrolyk hart zyne velden bebouwt, en in zuivere onschuld der zeden den Schepper van het Geheel-Al naar zyne wyze eert en dient?

VALVERDE.

Een Heidensche Koning, die de Zon offert, en die door het zwaard moet verdeeld worden!

LAS CASAS.

Is de bloedmaate uwet wreedheden dan nog niet vol genoeg? Hebben dan deeze kinderen van vroomme onschuld, die u zo gastvry ontfingen, nog niet genoeg geleden? — Almagtige God! wiens donder de rotfen verpletteren, wiens zon de ysbergen kan doen wegsmelten; leen myne woorden uwe alvermogende kragt, gelyk uwe oneindige goedheid mynen wil bezielt. — Werp een blik van mededogen op die millioenen onschuldige slachtoffers, door uwe roofzucht moedwillig omgebragt. Als Goden heeft men u ontfangen, als duivels verkeerde gy onder hen. Met een vrolyk en goedwillig hart gaf men u geld en vruchten; tot hunnen dank schendde gy hunne vrouwen en dochteren. De getergde Menschheid wierd tot muiten aangedreven; de onderdrukten morde; toen richtte men houden af, om hen te verscheuren. Al wat van deeze hefsche jagt nog overig bleef, wierd voor den ploeg gespannen, om zyn veld, zyn wettig eigendom, voor u te bouwen, of in de goudmynen begraven, om uwen nooit verzadigten gelddorst te bevredigen.

PIZARRO.

Gy zyt uitspoorig.

LAS CASAS.

Ik uitspoorig? — Ach! gave God, dat ik reeds alles gezegd had! Neen, al wat nog overig is, zou zelf uit tygeroogen de traanen kunnen lokken. Zwyg droefheid! weg traanen! laat my spreken! — Men ging wedding-schappen aan, wie een mensch op de vlugste wyze van één kon splyten; wie eér hoofd het behendigste kon afhouden; men scheurde de kinderen uit de armen hunner moeders, en verpletterde ze tegen de rotsen. By een langzaam vuur braadde men hunne aanyoerders, en wanneer hun gehuil de beulen in den slaap stoorde, dan stopte men hen een bal in den mond. Aandertien galgen hing men dertien Indiaanen op — Grootte Godt mag ik het uitspreken! — ter eere van Christus en zyn twaalf Apostelen! Myne oogen hebben deeze gruwelen gezien, en ik leef nog! — gy weent Donna Elvira? Heeft myn ysfelyk tafreel dan u alleen getroffen?

ALMAZRO.

Omdat wy geene andere vrouwen onder ons hebben, dan Elvira en gy.

PIZARRO.

Al wat gy verhaalt, raakt ons niet. Wat gaan ons de wrcedheden van een Columbus, van een Ovando aan?

LAS CASAS.

Zyt gy niet van voorneemen die te vernieuwen?

VALVERDE.

En al was dat zo, het is immers nog onbesslist, of deeze Indiaanen menschen of aapen zyn.

B 3

LAS-

LAS CASAS.

Wee u, dat de Paus eerst een bul moest geeven, om u menschen te leeren kennen!

VALVERDE.

Hy heeft ons deeze nieuwe waereld geschonken, om ze onder het juk te brengen, met behulp der Godlyke genade.

PIZARRO.

Al onnutte woorden genoeg! De tyd verloopt, de gelegendheid gaat voorby. Wilt gy vechten?

ALLEN.

Ja! dat willen wy.

LAS CASAS.

O zend my voortaf nog eens naar de vyanden? Laat my de woorden des vredes spreken, onzen heiligen Godsdienst met zachtmoedigheid prediken!

VALVERDE.

Laat deeze helden eerst vechten, en onze leer den weg baanen!

LAS CASAS.

Met bloed?

ALMAZRO.

Gy kunt dat bloed daarna met vroomme traanen wel weder wegwaschen. Op, myne Vrienden! sammelt niet! Op, ten slyde!

LAS CASAS.

God, gy hebt my niet tot uwen dienaar gezalfd om te vloeken, maar om te zegenen. Doch hier zou myn zegen een lastering zyn. Ik vloek u, broedermoeders!

ik

ik vervloek uw voornemen tot u en uwe kinderen kome
met onschuldig bloed, dat heden zat vergoten worden!
— Ik verlaat u voor altyd, om nooit weder getuige
uwer razerny te zyn. In holen en digtbewassen boschen
zal ik my begraven, tot tygers en luipaarden zal ik
spreeken; en wanneer wy eens daár — daár voor Hem
staan, wiens zachtmoedige leer gy heden verloochent,
siddert dan voor myne aanklachte! (*Hy wil heengaan.*)

ELVIRA. (*in een anwillekeurige
ontraering.*)

Neem my met u, Las Casas!

LAS CASAS.

Blyf, en red menschen, als gy kunt! Ik heb hier
geen invloed, geen vermogen; maar de bekoorlykheden
eener vrouw zyn machtiger dan de welsprekendheid van
een grysaard. Mogelyk zyt gy verkoren om den schuts-
engel van deeze ongelukkigen te worden. (*Hy gaat heen.*)

PIZARRO.

Wat wilde gy doen, Elvira?

ELVIRA.

Ik weet niet, maar deeze oude man kwam my in dit
oogenblik zo boven het menschelyke verheven voor, en
gy, gy allen zo diep beneden de menscheid weggezonden.

ALMAZRO.

De oude gryskop zuft.

VALVERDE.

Hy schept zich een Platonische waereld.

24 DE DOOD VAN ROLLA.

PIZARRO.

Hy is niet meer in staat om te genieten, en speelt nu den boetprediker.

ELVIRA.

Gy moogt zeggen, wat gy wilt, ik gevoel iets in my dat u weerspreekt.

GONZALO.

Het mededogen staat een schoone vrouw altyd wel.

ELVIRA.

Gelyk de menschelykheid den overwinnaar.

PIZARRO.

Het is my lief dat wy van den zedenprediker ontslagen zyn.

ALMAZRO.

Wy zullen minder geeuwen en meer vechten.

PIZARRO.

Tegen den middag is de vyand gemeenlyk gewoon te offeren, dan moet gy, Almazro, links af door het woud trekken. Gy, Gonzalo, zult ter rechter zyde den heuvel beklimmen. Ik ga rechtstreeks op hem af. Zo wy zegepraalen, dan staan de poorten van Quito voor ons open.

ALMAZRO.

En wy begroeten u, Pizarro, als koning van Peru.

PIZARRO.

Geenszins, myne vrienden! Wie langzaam gaat, gaat zeker. Ataliba blyft in schyn koning, ik regeer onder hem, hunne zyne dochter, en verzekere my het bezit der troonopvolging van dit ryk.

GONZALO.

Een goed plan.

AL.

ALMAZRO.

Pizarro is held en staatsman.

VALVERDE. (*zachtsjes op een
spottenden toon.*)

Wel nu, Elvira?

ELVIRA.

Een allerliefst plan. En waar blijft Elvira?

PIZARRO.

In 't huis van haaren vriend.

ELVIRA.

Als koninglyke maagd?

PIZARRO.

Ik geef de erfgenaame van Peru wat men gewoonlyk
aan Princesfen geeft: de hand; Elvira behoudt myn hart.

ELVIRA.

En als ik ouder worde, maakt gy my tot Gouvernan-
te uwer kinderen? Niet waar?

PIZARRO.

Gy zyt gevoelig, Elvira. Denk toch dat een troon
my wenkt.

ELVIRA.

Ik gevoelig? O, neen! ik ergerde my slechts dat deel
ze domkop verder zag dan ik.

PIZARRO.

Wat zal dat beteekenen?

ELVIRA.

O niets! Loutere wisjewasjes! Vergeef het de praat-
zucht der vrouwen, zy zal de baan der helden niet lan-
ger in den ~~weg~~ staan. (*Met vuur.*) Welaan! Het gram-

B 5

mel

DE DOOD VAN RALLA.

mel der wapenen roept reeds; voort, voort gy dappere mannen!

PIZARRO.

Zukt gy my vergezellen?

ELVIRA.

Ja zekerlyk; ik zal de eerste zyn, die den nieuwen schoonzoon des konings huldigt.

VIERDE TOONEEL.

GOMEZ, *(treedt binnen.)*

ALMAZRO.

Wat brengt gy, Gomez?

GOMEZ.

Een gevangenen. Op gindschen heuvel, onder die palm-boomen, vonden wy een ouden Cazique, die ons leger scheen te bespieden. Ontvluchten kon hy niet, hy liet zich gewillig boeijen. Doch ieder woord uit zynen mond is bitterheid en hoop.

PIZARRO.

Brengt hem hier! *(Gomez gaat uit de tent, en komt verskont met den ouden Cazique weder terug.)*

PIZARRO.

Wie zyt gy?

DE CAZIQUE. *(altoos zeer bedaard, doch zonder eenige verwaandheid.)*

Waar is de aanvoerder der rooversbende?

PIZARRO.

Ha!

AL-

ALMAZRO.

Zyt gy dolt? (tegen Pizarro.) Laat hem de tong uit den mond fnyden.

DE CAZICQUE.

Recht zo, dan blyft my de waarheid in de keel fteeken.

DAVILA, (zyn dolk trekkende.)

Vergun my hem den dolk in 't hart te ftooten!

DE CAZICQUE. (tegen Pizarro.)

Hebt gy nog meer zulke helden onder uw leger?

PIZARRO. (met een ronkelend oog.)

Sterven zult gy, onde ftyfkop; doch beken eerst wat gy weet.

DE CAZICQUE.

Dat heb ik reeds gedaan, doch een ding leerde ik nog van u.

PIZARRO.

En wat dan?

DE CAZICQUE.

Dat ik fterven moet.

PIZARRO.

Door minder ftyfhoofdigheid kunt gy mogelyk uw leven redden.

DE CAZICQUE.

Myn leven is een dorre boom; het is de moeite niet waardig hem te verfchoonen.

ALMAZRO.

Onze wapenen kunnen u tot den eerften van uw volk verheffen.

DE CAZICQUE.

Myn volk kent den ouden Crozimbo. Hy was nooit de laafte.

PI-

PIZARRO.

Wy trekken op om uw leger slag te leveren. Wees onze leidsman door het woud, en wy overlaaden u met schatten.

DE CAZICQUE.

Ha! ha! ha!

PIZARRO.

Lacht gy?

DE CAZICQUE.

Ik ben een ryk man, ik heb twee dappere zoonen, en zal boven dien mynen landgenooten de herinnering van menig een goede daad, door my verricht, nalaten.

PIZARRO.

Hoe sterk is uw leger?

DE CAZICQUE.

Tel de boomen des wouds!

ALMAZRO.

Waar is de zwakste zyde van uw leger?

DE CAZICQUE.

Onze rechtvaardige zaak dekt het aan alle kanten.

DAVILA.

Op welk uur offert men de Zon?

DE CAZICQUE.

Wy offeren haar ieder uur onzen dank.

PIZARRO.

Waar verbergen zich uwe vrouwen en kinderen?

DE CAZICQUE.

In de harten van hunne mannen en vaders.

ALMAZRO.

Kent gy Alonzo?

DE

DE CAZICQUE.

Zou ik hem niet kennen? hem, den weldoener onzer Natie?

PIZARRO.

Waardoor verdient hy deezen naam?

DE CAZICQUE.

Dat hy u in geen en opzichte gelykt.

ALMAZRO.

Onzinnige! spreek met eerbied.

DE CAZICQUE.

Ik spreek de waarheid met God, wat zou ik dan met de menschen spreken?

VALVERDE.

Gy kent God niet.

DE CAZICQUE (*zyne armen uitbreidende, met een godsdienstig vertrouwen.*)

Ja, ik ken hem!

VALVERDE.

Wy brengen u den eenigen waaren godsdienst.

DE CAZICQUE.

Die is in ons hart gegraveerd.

VALVERDE.

Gy zyt Afgodendienaars.

DE CAZICQUE.

Laat ons het oude geloof, dat ons vergenoegd leeven en welgemoed sterven leert.

DAVILA.

Verstokt gebroed!

DE-

30 DE DOOD VAN ROLLA.

DE CAZICQUE.

Jonge roover! wy rooven den eigendom van anderen niet.

DAVILA.

Zwyg of beeft!

DE CAZICQUE.

Ik heb nooit voor God gebeeft, waarom zou ik dan voor menschen beeven? Waarom voor u, die minder dan een mensch zyt?

DAVILA. (*zyn dolk trekkende*)

Geen woord meer, heidensche hond! of ik stoot u den dolk in het hart.

DE CAZICQUE.

Stoot toe! dan kunt gy u in uw land nog beroemen. Ik heb ook een Peruaner vermoord.

DAVILA. (*hem den dolk in het hart stootende.*)

Vaar dan ter helle!

PIZARRO.

Wat doet gy?

DAVILA.

Hoe kondt gy zyne smaadredenen langer dulden?

PIZARRO.

Zou hy zonder folteringen sterven?

DE CAZICQUE. (*die zich doodelyk gewond voelt.*)

Jonge mensch! gy verliest eene schoone gelegenheid om lyden te leeren.

IL

ELVIRA.

Gy zyt onmenschen. (*Zich tot hem keerende.*) Arme grysaard!

DE CAZICQUE.

Ik arm? — zo naby myn geluk? — Myne Gade wenkt my — de Zon lacht my aan — God verbeter uw hart — en zegene u — (*Hy sterft*)

ELVIRA.

Valverde! kan een Christen wel ooit schooner sterven?

VALVERDE.

De macht van den Satan versterkte hem.

PIZARRO.

Sleept het lichaam weg! — En gy, Davila, nooit weder zo voorbaarig!

DAVILA.

Vergeef het my, myn bloed begon te sieden.

PIZARRO.

Volgt my, Vrienden! een ieder op zyn aangewezen Post. Voor dat de God der Peruaners in zee duikt, doen wy de muuren van Quito vallen. (*Almazro, Davila, Gonzalo en Gomez, volgen hem.*)

V T F D E T O O N E E L.

VALVERDE. ELVIRA.

VALVERDE.

Wel nu, schoone Elvira? myn hoop neemt toe met Pizarro's trots.

EL-

ELVIRA.

Ach, ik ben wonderlyk te moede! — Deeze ysfelyke afwifeling van tooneelen van wreedheid — deeze onbefchaamde bekentenis van den eer en hebzuchtigen. .

VALVERDE.

Werpt u in myne armen!

ELVIRA.

Wee my, als uw arm myn laafte toevlucht zyn moet!

VALVERDE.

Vertrouwt gy my geene krachten toe, om eenen dolk met zekerheid te beffieren?

ELVIRA.

Verradelings, ja! Hoe duur verkoopt gij wel een moord?

VALVERDE.

Slechts voor een hoogen prijs, maar die voor ligt zal te betalen zyn.

ELVIRA.

Ligt? Gy vergist u. Een beledigde vrouw koopt de wraak nooit te duur. Ga, laat mij alleen, gij zult van my hooren.

VALVERDE.

De dolk is gefleepen, de arm opgeligt. Eén woord, en hy zieltoogt aan uwe voeten. (*Hy gaat heen.*)

ELVIRA, (*alleen.*)

Neen! al ftond ook de moord in myne ziel opgefchreven; niet *deeze* wraak! niet *dit* werktuig! Foei, geen gemeenfchap met deezen ellendeling! Als Pizarro my verftoot, my, die hem n yn dengd en eer opofferde —

Dan

Dan — wat zeg ik: *my* verftoot? — *met gevoel van eigen waardigheid.*) Neen! ik verftoot *hem*. Wat beminde ik toech aan hem? Zyne grootheid! Hy is een gering mensch geworden — weg is myne liefde! Maar — flaagt dan alles wat een man befluit? — De Eerzacht bouwt kaartenhuisjes, en de Liefde blaast ze om. — Beproof hem nog éénmaal Elvira, en bevind gy hem. twer onwaardig, veracht hem dan, en treed hem in het ftof, waaruit hij zich verhefte.

(*zy gaat heen.*)

Einde van het eerste Bedrijf.

C

TWEE

TWEDE BEDRYF.

Het Peruaansche Leger, ligt by een dorp, waarvan eenige huizen in 't'verschied zichtbaar zyn. Op het midden van het tooneel is een altaar geplaatst. Op den achtergrond een heuvel, op welken een boom staat.

EERSTE TOONEEL.

CORA, ALONZO.

CORA zit op een bank van zooden, met een kind op haar schoot. ALONZO staat voor haar, en ziet met een inwendige verrukking op haar neder.

CORA ziet met een minzaam lachje nu eens op Alonzo, dan weder op het kind.

Lieve Alonzo! hy gelykt op u.

ALONZO.

Neen, op u.

CORA.

Ach! laat my toch dit streelend denkbeeld!

ALONZO.

Heeft hy geen zwarte haren?

CORA.

Ja, maar ook blaauwe oogen.

ALONZO.

En als hy lacht, lacht hy dan niet even gelyk gy?

CO-

CORA. (*het kind aan haar hart drukkende.*)

Het is ons evenbeeld.

ALONZO.

Gy bemint den vader minder, zedert de zoon op
tweën, schoot dartelt.

CORA.

Gy schertst.

ALONZO.

Hy ontsteelt u menig een kusch, die my toebehoort.

CORA.

Ik kusch u in hem.

ALONZO.

De jonge zal my jaloers maaken.

CORA.

Ik leef slechts in u en in hem. Onlangs droomde
ik, dat de witte bloezems zyner tanden reeds voor
den dag kwamen.

ALONZO.

Dat zou voor ons een feestdag zyn.

CORA.

En als hy voor de eerstemaal begint te loopen —
van my naar u....

ALONZO.

En als hy voor de eerstemaal met stamelende tonge
roept: — Vader! Moeder!...

CORA.

O Alonzo! daaglyks zullen wy den hemel danken.

ALONZO.

Ged en Rolla.

C 2

co-

35 DE DOOD VAN ROLLA.

CORA.

Gy zyt gelukkig! niet waar?

ALONZO.

Vraagt Cora dat?

CORA.

Maar waarom werpt gy u des nachts somwylen zo onrustig heen en weder op uw leger? Waarom hoor ik dikwils uwen beklemden boezem de bangste zuchten slaaken.

ALONZO.

Moet ik niet tegen myne broeders vechten?

CORA.

Zoeken zy onzen ondergang niet? Alle menschen zyn uwe broeders.

ALONZO.

En als de Spanjaarden zegepraalen, welk een noodlot staat my dan te duchten?

CORA.

Wy vlieden naar het gebergte.

ALONZO.

Met een zuigeling op den arm?

CORA.

Waarom niet? Meent gy, dat een vluchtende moeder voelt, hoe zwaar haar kind weegt?

ALONZO.

Ook zou ik met vermaak u die zoete last verligten.

CORA, (*schertzende*)

Hy bleef niet by u, hy zou schreijen.

ALON-

ALONZO.

Lieve Cora! wenschte gy my niet gerust te zien?

CORA.

Zekerlyk wenschte ik dat.

ALONZO.

Vlied dan nog heden in het gebergte naar uwen ouden vader, daar zyt gy veilig en zeker. Dan, het ga zo het wil, ik kom zelf om u de zege te verkondigen, of om in een zaliger vryplaats der Natuur myn leven met u te slyten.

CORA.

En om onzen Zoort tot een wreker van ons rampzalig Vaderland aan te kweeken.

ALONZO.

Dat zullen wy doen.

CORA.

Ja Alonzo, maar vluchten kan ik niet, nu nog niet. Het denkbeeld alleen, dat gy in gevaar zyt, zou ieder myner schreden strekken. Myn Alonzo mogelyk gewond, overgelaaten aan de zorg van menschen zonder gevvel — neen, ik kan dat denkbeeld niet uitstaan.

ALONZO.

Blyft Rolla niet by my?

CORA.

Ja, zo lang gy veeht. Rolla kan wel wonden toebrengen, maar niet heelen. Hy zal u wreken, maar niet redden. Neen, waar de man is, moet ook zyn vrouw zyn. Ik zweerde u getrouw te blyven tot in den dood.

C 3.

ALON.

ALONZO.

Blyf dan, getrouwe ziel! en God verleene ons de zegen!

CORA.

Is onze noodweer niet regtvaardig? De bescherming der Goden zal met ons zyn.

ALONZO.

Zo niet, dan vindt de dood my door uwen arm omringd.

CORA.

Neen, niet sterven! Zedert ik u en deezen kleinen heb, denk ik niet dan met siddering aan den dood.

ALONZO, (*omvat knielend zyn vrouw en kind.*)

Liefderyke vrouw! voor my gebooren, en door een half wonder de myne! Wee den ellendigen, die het geluk zoekt en de liefde voorbygaat!

CORA, (*zyne liefkoozingen beantwoordende.*)

De liefde is stil; wie het gewoel naarestreeft, vindt haar spoor niet.

ALONZO.

Myne Cora! myn waereld!

CORA.

Myn Alonzo! myn alles!

TWEE.

T W E E D E T O O N E E L.

ROLLA. DE VORIGEN.

ROLLA, (*die onbemerkt nadert, en hunne liefkoozingen van verre beschouwt.*)

Dank zy de Goden voor dit oogenblik!

ALONZO.

Ha Rolla! gy hier?

ROLLA.

Ik nam deel in uwe verrukkingen.

ALONZO.

Het is uw werk.

ROLLA.

Hoe gelukkig voor my!

CORA.

Goede Rolla, gy hebt my onuitspreeklyk gelukkig gemaakt.

ROLLA.

Cora gelukkig door Rolla! Gy Koningen des aardbodems, wie van u zou my durven aanbieden met my te ruilen?

ALONZO.

Onze broeder!

CORA.

Meer dan broeder, onze vriend!

ROLLA.

Juist zo! Maak 'er my trotsch op! Laat my het vermaak van uw geluk in al zyn volheid te gevoelen.

CORA.

Als dit kind eens minder voor u mogt doen, dan

C 4

voor

40 DE DOOB VAN ROLLA.

voor zynen vader, zo treffe hem de vloek zyners moeder!

ROLLA.

Genoeg! wat ik deed, geschiedde voor Cora. Zy is gelukkig, ik ben beloond. — Volg nu de raad van een vriend. Vlied met uw kind diep in het woud, of in het gebergte, gy zyt hier niet langer veilig.

ALONZO.

Ik heb 'er reeds om gesmeekt, maar vruchteloos.

CORA.

Ben ik dan niet zeker by u en Alonzo?

ROLLA.

De vyand zoekt ons te verrasschen.

CORA.

Al ware dit zo; zyn wy niet op onze hoede?

ROLLA.

De zege staat in Gods hand.

CORA.

Met u te ontvluchten, zal my altyd ligt vallen.

ALONZO.

Bespaar u den angst in de nabijheid van het gewoel des oorlogs.

CORA.

Ik kenne geen angst, dan alleen verre van u.

ROLLA.

Helpen kunt gy toch niet, maar wel schaden.

CORA.

Schaaden! Hoe zo?

ROL.

ROLLA.

Moet ik u dat verklaren? Gy weet hoe wy u be-
minnen. Blyft gy ons zo naby, dan zouden wy met
angst vechten; wy zouden altyd vechtend omzien naar
de plaats waar gy u ophield. Een verliefde kan dan
alleen Veldheer zyn, wanneer hy weet dat zyne be-
mijnde in veiligheid is.

ALONZO.

Rolla heeft gelyk. Hoe konde ik voorwaards op den
vyand stormen; zo lang 'er slechts een Spanjaard by
achter my was, die tot Cora kon doordringen?

CORA, (*lachgende.*)

Gy zoekt de wufte vrouw ontezetten, maar de min-
nende gade hoort u niet.

ALONZO.

En zelf de moeder is doof.

ROLLA.

Doe wat gy wilt, ik heb gezegd wat waar is.

ALONZO.

Alle onze vrouwen verfteeken zich, slechts gy alleen.

CORA.

Ik stel myn vast vertrouwen op de Godheid en op u.
Doch als het uwe rust vordert, dan wil ik gaan waar
heen gy wilt.

ALONZO.

Goede vrouw, ik bedank u.

ROLLA.

De Koning treedt nader om te offeren.

C 5

ALONZO

ALONZO.

Hebt gy gezorgd, dat wy voor alle verrasfching be-
veiligd zyn?

ROLLA.

Alle onze posten zyn uitgezet.

ALONZO.

Ik mis myn wapendrager. Hy is wel geen verrader,
maar een onnozel mensch.

ROLLA.

Vrees niets, wy zyn op alles voorbereid.

DERDE TOONEEL.

ATALIBA, (*van soldaaten, hovelingen, priesters,
en vrouwen omringd.*) DE VORIGEN.

ATALIBA.

Welkom Alonzo! — Uw hand, Rolla! — (*tegen
Cora.*) God zegene u, blyde moeder!

CORA.

God zegene den vader zynes volks!

ATALIBA.

Een vader vindt zyn hoogste geluk in het welzyn
zyner kinderen. Hoe staat het, myne Vrienden? Hoe
maaken het onze braave oorlogshelden?

ALONZO.

Zy roepen vrolyk: De Koning is in ons midden!

ROLLA.

Hy deelt gevaar en gebrek met ons!

ALON.

ALONZO.

God en de Koning!

ROLLA.

Zege of dood!

ATALIBA.

Ik ken myn volk. Als dit schild doorboord word,
dan leent my ieder onderdaan zyn borst.

ALONZO.

Kies dan de myne!

ROLLA.

Vergeet Rolla niet!

CORA, (*haar kind omhoog heffende.*)

En hier groeit een vriend voor uwen zoon op.

ATALIBA.

Uwe liefde is myn rykdom, en ik gevoel dat ik ryk
ben. — Maar, spreek! Houdt de vyand zich noch
steeds stil?

ROLLA.

Hy vertoont zich als een donderwolk.

ATALIBA.

Dan zy bedaarde moed onze schuilplaats!

ROLLA.

Zy vechten om het snoode goud, wy voor het va-
derland.

ALONZO.

Hen voert een gelukzoeker ten stryde, ons een Ko-
ning, dien wy beminnen.

ATALIBA.

En een God, dien wy aanbidden. — Komt Vrien-
den, laat ons den Goden offeren! (*De priesters ach-*

ter

48. DE DOOD VAN ROLLA.

ter het altaar, de koning en het volk aan beide zyden van het zelve.)

CHOR VAN PRIESTERS.

Godheid, bron van ons bestaan!

Zie dit offer gunstig aan!

HET VOLK.

Hoor de beë, die Kind en Gryzen,

Staamlend, vroom, tot u doen ryzen!

Strengel, door een vasten band,

Vorst en Volk en Vaderland!

CHOR VAN PRIESTERS.

Zonnekroost! zend, neêrgebogen,

Uw' vereende zuchten naar den hogen!

HET VOLK, (*knielende.*)

Vroom en schuldloos brengen wy u, bly te moe,

Hier het offer onzer harten toe.

Terwyl de Koning nadert, en welriekende kruiden op het altaar strooit, zingen de Priesters met opgeheven handen:

Zend, ô Godheid, zend uw straâl,

Daar wy u ootmoedig eeren;

Laat zyn gloed dit offermaal,

Tot een blyk van gunst, verteeren!

Een blkssemstraal komt van boven en ontsteekt het offer.

Triumf! ons lot verkeert.

Het offer is verteerd.

Uw pyl zy scherp van ineê!

Het

Het slagzwaard uit de scheel!

Men vall' den vyand nahl!

Wy zullen hem verſlaan.

Het offer is verteerd.

Triumf! ons loz verkeert.

VIERDE TOONEEL.

EEN INDIAAN, (*buiten adem.*) DE VORIGEN.

INDIAAN.

De vyand....

ATALIBA.

Hoe, reeds naby?

ROLLA.

Waar?

INDIAAN.

Van de ſpitſe des heuvels heb ik het leger gezien. Hy rukt aan....

ROLLA.

Wy weeten genoeg.

ATALIBA.

Breng de vrouwen en kinderen in veiligheid!

CORA.

Ach, Alonzo!

ALONZO.

Wy zien elkanderen ſas weder.

CORA.

Zegen uwen Zoon!

ALONZO.

God beſcherme u en hem!

ATALIBA.

Voort ten ſtryd! de oogenblikken zyn dierbaar.

co.

CORA.

Vaarwel Alonzo! (*De vrouwen hangen aan haare mannen, de kinderen aan de knieën hunner vaderen.*)

ALONZO.

Ga! maak my niet moedeloos!

CORA.

Ik ga. Wees held — maar spaar uw leven zo veel gy kunt!

ROLLA, (*droevig.*)

Niet één woord voor my, Cora?

CORA, (*hem by de hand vattende.*)

Breng my myn Alonzo weder!

ATALIBA.

God zy met u en ons!

CORA.

God zy met u! (*Zy ontvlucht met de priesters en overige vrouwen.*)

ATALIBA, (*trekt het zwaard.*)

Op, myne Vrienden!

ROLLA.

Wy volgen u.

ATALIBA.

Gy Alonzo verdedigt den engen weg in het gebergte, gy, myn Rolla, ontfangt den vyand ter rechterhand in het woud. Ik staa in het midden, en vecht tot dat ik sneuvele.

ROLLA.

Gy sneuvelt niet zonder ons.

ATA-

ATALIBA.

Gy leeft voor mynen zoon, myn zoon leeft voor de
wraak.

ALONZO.

De zege bekroone den rechtvaardigen vader!

ROLLA.

Van avond danken wy de Goden.

ATALIBA.

De wapenkreet is: Voor Godsdienst en Vaderland!
(Hy gaat heen. Rolla wil hem volgen. Alonzo trekt
hem ter zyde.)

ALONZO.

Rolla, nog één woord!

ROLLA.

Vechten is de leus. (Hy wil heen gaan.

ALONZO.

Eén woord van Cora.

ROLLA.

Van Cora? spreek!

ALONZO.

Wat brengt ons het naaste uur?

ROLLA.

De zege of den dood.

ALONZO.

U de zege, my den dood. Mogelyk ook omgekeerd.
Wie kan het weeten?

ROLLA.

Wy kunnen beiden sneuvelen.

ALONZO.

Sneuvelen wy beiden, dan zyn vromw en kind God
en

48 DE DOOB VAN ROLLA.

en den Koning bevoelen. God mag hen troosten, de Koning hen beschermen.

ROLLA.

Dat zal hy!

ALONZO.

Maar sneuvel ik alleen, Rolla, dan zyt gy myn ertgenaam:

ROLLA.

Wat wilt gy daarmede zeggen?

ALONZO.

Cora zy uw vrouw, myn kind het uwe!

ROLLA.

Het zy zo!

ALONZO.

Geest gy my uw hand daarop?

ROLLA.

Als Cora wil.

ALONZO.

Zult gy haar myn laatste zucht brengen?

ROLLA.

Ja! dat zal ik doen.

ALONZO.

En myn vaderlyken zegen den zuigeling aan haaren boezem.

ROLLA.

Genoeg, Vriend! In het uur van den strijd hoor ik liever het woeste veldgeschrei, dan den laatste wil van een echtgenoot en vader.

ALONZO.

Ik weet niet, welk voor gevoel my drukt. Zo was ik nooit te moede.

ROL.

ROLLA.

Voort naar den stryd!

ALONZO.

Slechts nog dit alleen! Myn ligchaam begraaft gy daar onder die palmboomen, alwaar wy des avonds plagten te zitten, en dan wandelt gy, gelyk voorheen, onder het loof dier palmen, en zet u met myne Cora op het graf van uwen Vriend. Wanneer dan myn jongske een bloempje van dit graf plukt, of de zoele avondwind door de bladen speelt, dan gedenkt gy uwen Alonzo....

ROLLA, (*gewroffen.*)

O weg met die grillen!

ALONZO, (*zyn hand vattende.*)

Dan gedenkt gy myner?

ROLLA.

Ja, ja! (*Hy drukt hem de hand*)

ALONZO.

Nu voort naar den slag!

ROLLA.

Gy links, en ik rechts. Wy zien elkanderen weder.

ALONZO, (*zwaarmoedig.*)

Hier of dáár!

ROLLA.

Hier! hier!

ALONZO.

Dat geve God!

ROLLA.

Het slagzwaard nit de scheel! (*Hy trekt zyn zwaard.*)

ALONZO, (*insgelyks zyn zwaard trekkende.*)

Voor den Koning en Cora!

D

ROL-

ROLLA.

Voor Cora en den Koning! (*beiden gaan verscillehde kanten.*)

VTFDE TOONEEL.

Niemand blyft achter, dan een oude blinde Grysaard en een Jongen.

GRYSAARD.

Zyn zy vertrokken?

DE JONGEN.

Zy zyn allen weg, de een hier, de ander daar heen!

GRYSAARD.

Ach myne oogen! Als ik maar zien konde, dan had ik nog een zwaard in de hand gevat, en was eerlyk gestorven.

DE JONGEN.

Wilt gy naar de hut grootvader?

GRYSAARD.

Neen, myn kind! Breng my naar het altaar! (*De jongen leidt hem naar het altaar.*) Laat my hier staan! Zyn wy gantsch alleen?

DE JONGEN.

Zy zyn allen weggeloopt. De vaders zyn naar het leger, de moeders ik weet niet waar.

GRYSAARD.

Ach, ik ben om u zo verlegen, arm kind!

DE JONGEN.

Ik blyf by u, lieve Grootvader!

GRYSAARD.

Wat zult gy doen, als de vyand komt?

DE

DE JONGEN.

Ik zal zeggen, dat gy oud en blind zyt.

GRYSAARD.

Zy zullen u wegsleepen.

DE JONGEN.

O neen! zy zien immers wel, dat gy zonder my niet gaan kunt. (*Men hoort van verre geraas.*)

GRYSAARD.

Ach, zy vechten reeds. — Gaa kind, beklim den grafheuvel uwer Grootmoeder. Klauter dan op den boom, dien ik daar plantte, en dien reeds zo hoog is opgewassen. Vandaar kunt gy het geheele slagveld overzien.

DE JONGEN.

Durf ik u hier alleen laten staan?

GRYSAARD.

Ik sta by het altaar. God is om en nevens my. Gaa, en verhaal my dan, wat gy hoort en ziet. (*De jongen gaat heen, en klautert op den boom.*)

GRYSAARD.

Dit is de eerste slag, daar ik niet by aanwezig ben. Nog voor weinige jaaren kon ik een boog spannen, zo goed als een der Incas. Nu pluk ik boomwol met de vrouwen. Nu moet ik hooren hoe de zwaarden kletteren, en de schilden klinken; maar kan mij noch anderen helpen. Doch by ieder wapenkreit, by ieder hoorn-
geschal, gevoel ik eene hevige trekking in myne vuist, die haar ras naar die zyde rukt — waar nu geen zwaard meer hangt. — Wel nu, jongen! wat ziet gy?

52 DE DOOD VAN ROLLA.

DE JONGEN.

Veel stof en rook.

GRYSAARD.

De stof ken ik wel, ik heb ze meermalen ingeademd; maar die rook komt zekerlyk uit de vuur roeren, die vlammen braaken en donders brullen, even als de vreesfelijke berg Catacunga. (*Den jongen toeroepende.*) Verhaal verder!

DE JONGEN.

Als de rook zich verdeelt, zie ik de onzen.

GRYSAARD.

Gaan zy voorwaards?

DE JONGEN.

Zy staan.

GRYSAARD.

Ook al goed. Ziet gy den standaard der Incas?

DE JONGEN.

Die waait in het midden.

GRYSAARD.

Dank zy de Goden! de Koning leeft.

DE JONGEN.

Nu zie ik ook de vyanden; hunne wapens blikkeren.

GRYSAARD.

Verder! verder!

DE JONGEN.

Zy zyn anders van gedaante dan wy.

GRYSAARD.

Hoe zo, myn kind?

DE JONGEN.

Veel grooter en vlugger.

GRYS.

GRYSAARD.

Ja, zy ryden op moedige dieren.

DE JONGEN.

Nu zyn zy met de onzen handgemeen.

GRYSAARD.

En sneuvelen?

DE JONGEN.

Het bliksemt en rookt.

GRYSAARD.

Bliksem gy wreeker uit uwe donderwolk op hen neder!

DE JONGEN.

De standaard der Incas verdwynt.

GRYSAARD.

O, wee!

DE JONGEN.

De onzen wyken.

GRYSAARD.

Myn zwaard! myn zwaard! Ik wil heen! Ik wil ver-
ten! — Lieve Zon, laat my slechts nog eenmaal uw
licht aanschouwen!

DE JONGEN.

Een dikke wolk verbergt hen allen voor 't oog.

GRYSAARD.

Wee my! Moet ik deezen dag nog beleeven! kan ik
dan niets meer voor myn Vaderland doen! — Ja, ik
kan nog bidden. (*Hy knielt neder en omvat het altaar.*)
Gy Goden, wier toorn ons verdrukt, laat af een volk
te vernietigen, dat u met het oprechtste hart, met den
zuiversten eerbied dient. Bescherm uwen Zoon, den

goeden Inca! Laat hem toch niet door roovers handen
omkomen!

DE JONGEN.

Een kleine hoop volks komt hier naar toe.

GRYSAARD.

Zyn het vyanden?

DE JONGEN.

Ik zie niet dan stof.

GRYSAARD.

Vlucht, lieve Jongen! vlucht naar het gebergte!

DE JONGEN.

De spitsen der lanfen schemeren.

GRYSAARD.

Dan zyn het Peruaners.

DE JONGEN.

Zy komen ylings herwaards.

GRYSAARD.

Khm schielyk aft!

DE JONGEN.

In de verte zie ik alles door elkander.

GRYSAARD.

De onzen vechten?

DE JONGEN.

En wyken langzaam.

GRYSAARD.

Maar wyken! — Wreedde Goden! Kom Jongen, kom
schielyk hier!

DE JONGEN, (*van den boom klimmende.*)

Zullen wy moeder zoeken?

GRYS.

GRYSAARD.

Het graf, myn kind! het open graf!

Z E S D E T O O N E E L.

ATALIBA, *(gewond van eenige krygsliden vergeneld)*

DE VORIGEN.

ATALIBA.

Laat my hier rusten — en sterven als het zo zyn moet.

DE SOLDIAT.

Wy blyven by u.

ATALIBA.

Geenzins. Keert te rug! men heeft u daar noodig.

DE SOLDIAT.

Maar uwe wonde....

ATALIBA.

Is niet gevaarlyk. Gaa, wreek uwe gefneuvelde broeders! Gaa, ik beveel het u! *(Zyne geleiders gaan heen.)*ATALIBA. *(op het altaar leunende.)*

Gerechte Goden! waarmede heb ik toch misdaan!

GRYSAARD.

Ik hoor een ongelukkigen, maar ik zie hem niet. Wie zyt gy die klaagt?

ATALIBA.

Een verlatene, die om den dood smeekt.

GRYSAARD.

Leeft de Koning nog?

ATALIBA.

Hy leeft.

GRYSAARD.

Dan zyt gy ook niet verlaaten. Ataliba beschermat den geringsten zyner onderdaanen.

ATALIBA.

En wie beschermt hem?

GRYSAARD.

De G. den!

ATALIBA.

Han toorn rust zwaar op hem.

GRYSAARD.

Dat kan niet zyn. Nooit heeft hy het recht verkragt, nooit den zwakken onderdrukt; hy heeft nooit met het zweet der landlieden zyne hovelingen gemest; hy heeft nooit voor de armoede zyn hand, nooit voor de klachten zyn oor geslooten.

ATALIBA. (*ter zyde.*)

Groote God! gy hebt in de bitterste stonden mynes levens een der zoetste oogeblikken ingeweeven! — Lieve Grysaard, kent gy den Koning?

GRYSAARD.

Ja zekerlyk, ik heb hem dikwils gezien; nog voor weinig jaaren vocht ik aan zyne zyde tegen Huascar.

ATALIBA.

Hoe lang diende gy?

GRYSAARD.

Vier en vyftig jaaren.

ATALIBA.

Heeft de Koning u beloond?

GRYS-

GRYSAARD.

Geniet ik niet de rust in den schoot der mynen?

ATALIBA.

Anders niet?

GRYSAARD.

Is dat niets? Ó, een Koning heeft veel gedaan, als hy de rust zyner onderdaanen verzekert.

ATALIBA.

Hy was u meer schuldig.

GRYSAARD.

Zeg dat niet. Daaglyks verhaalen my myne Kleinzoonen, hoe hy zyn volk gelukkig maakt. Dan hoor ik met aandacht toe, en verheuge my in myn hart.

ATALIBA. (*getroffen.*)

Denken alle uwe broederen zo als gy?

GRYSAARD.

Zy denken allen zo.

ATALIBA.

Hoe streelt dit myn hart! waarom zou ik den dood vreezen? ik gevoel myne wondé niet meer.

GRYSAARD.

Zyt gy gewond? Jongen! haal myn Kruidensap uit de hut. (*De Jonge gaat heen.*)

ATALIBA.

Ik bedank u. Slechts myn arm....

GRYSAARD.

Gy moest toch den Koning niet verlaten hebben.

ATALIBA.

'Er is een spier gekwetst, ik kan niet vechten.

D 5

GRYS.

50 DE DOOD VAN ROLLA.

GRYSAARD.

Dan had gy het zwaard in de linkerhand moeten neemen.

ZEVENDE TOONEEL.

Fluchtende Indianen komen schielyk over het tooneel.

DE INDIAAN.

Alles is verlooren ! red , red uw leven !

ATALIBA. *(tegen een der laatsten.)*

Sta ! ik beveel het u. *(De Indiaan gehoorzaamt.)*

ATALIBA.

Waar is Alonzo ?

DE INDIAAN.

Ik zag hem niet.

ATALIBA.

Waar is Rolla ?

DE INDIAAN.

Midden onder de vyanden.

ATALIBA.

En gy hebt uwen veldheer verlaaten ?

DE INDIAAN, *(bescroomd.)*

Ik heb myn zwaard verlooren.

ATALIBA.

Daar , neem het myne , en sterf als een zoon des vaderlands !

DE INDIAAN. *(met het zwaard ylings weggaande.)*

De dood alleen kan my dit geschenk ontrukken.

GRYSAARD.

GRYSAARD. *(hem naroevende.)*

Leest de Koning nog? — Ach! hy hoort my niet meer.

ATALIBA.

De Koning leest.

EEN INDIAAN *(snor gevend, komt wankelende
aan Ataliba's vrees.)*

Hier moet ik sterven.

ATALIBA.

Is alles verlooren?

DE INDIAAN.

Alles.

ATALIBA.

Sneuvelde Rolla ook?

DE INDIAAN.

Alonzo sneuvelde. Rolla verdedigt zich nog.

ATALIBA. *(met een grievende smart.)*

Alonzo! Goden!

GRYSAARD.

Gy vraagt niet naar den koning?

ATALIBA. *(den gewonden zyn zwaard
afnemende.)*

Geef my uw zwaard; gy hebt het niet meer noodig.

DE INDIAAN

Myn koning! wat wilt gy doen?

ATALIBA.

Den vyand zyn triomf verbitteren, my onder de puin-
hoopen van myn ryk begraven.

GRYSAARD,

Groote God! gy zyt Ataliba?

ATA-

60 DE DOOD VAN ROLLA,

ATALIBA.

Laat hen maar komen! ik ben bereid.

ROLLA'S STEM. (*achter het tooneel.*)

Terug! terug gy lafhartigen! — komt hier by my, myne Vrienden! Rolla roept u.

VEELE STEMMEN.

By u, vader Rolla! wy volgen u.

ROLLA'S STEM. (*meer in de verte.*)

Voor God en den Koning! Op mannen, naar den stryd!

ATALIBA.

Myn dappere Rolla leeft. Ik hoop nog.

GRYSAARD.

Goede Koning! gy waart zo dicht by my! — ach! ik arme blinde man!

ATALIBA.

Uwe liefde, eerwaardige Grysaard, is my een zachte troost in dit bitter uur.

GRYSAARD. (*wien de Jonge intuschem de Kruiden brengt.*)

Laat myne beevende hand uwen wond verbinden, laat 'er eenige droppelen van dit heeland zap op vallen!

ATALIBA.

Geef het my, lieve Grysaard! Ik bedank u.

GRYSAARD.

Had ik toch meer dan dit en myn gebed! — Loop Jongen! klauter den boom weder op. (*de Jongen gehoorzaamt.*)

DE

DE INDIAAN. (*zich aan Ataliba's
voeten werpende.*)

Zoon der zonne! — zegen my — ik sterf. —

ATALIBA.

Gy sterft voor uw vaderland. God zegene u!

DE STERVENDE INDIAAN.

God zegene — den goeden Koning — (*Hy sterft.*)

ATALIBA: (*met aandoening op het
lyk nederziende.*)

Bloed myner onderdaanen! dierbaar, my toevertrouwd
pand! Ik heb u niet moedwillig opgeofferd.

GRYSAARD.

Spreek, Jongen! wat ziet gy?

DE JONGEN.

Vriend en vyand, alles door elkander.

GRYSAARD.

Wie wykt?

DE JONGEN.

Geen van beiden.

ATALIBA.

Goede Goon! wilt gy een slachtoffer, hier ben ik,
maar bescherm myn volk!

DE JONGEN.

Hier en daar verdwynt een hoed met een vederbosch.

GRYSAARD.

Dat zyn de Spanjaards. Slaat hen, dappere broeders!
laat wakker toe!

DE JONGEN.

Ik herken Rolla.

ATA

DE DOOD VAN ROLLA.

ATALIBA

Staat hy?

DE JONGEN.

Zyn zwaard flikkert als een bliksem heen en weder!

GRYSAARD.

Hy is de lieveling der Goden.

ATALIBA.

Der Goden en der Menschen.

DE JONGEN.

Zy wyken.

GRYSAARD.

Wie?

DE JONGEN.

De vyanden.

GRYSAARD. (*in verrukking.*)

Nu komt het 'er op aan! Laat nu niet af! Ha, hier ligt er een, daar weder een ander! Voort maar over hunne lyken heen! Geen ontferming, geep mededogen! Hout alles neder! Zo gaat het goed. Altyd meer voorwaards!

ATALIBA.

Welk een jeugdig vuur!

DE JONGEN.

Zy vluchten.

GRYSAARD. (*zich van het alwaar verwijderende, en rondtaste de.*)

Ha! zy vluchten! zet hen na! Vernielt het gantsche gebroed! — Waar ben ik! Waar ben ik!

DE JONGEN. (*luid schreeuwend.*)

Triumf! zy vluchten!

ATA.

ATALIBA. (*aan het altaar neder-
knielende*)

God, gy hebt myn vertrouwen beloond!

DE JONGEN. (*van den boom af-
klimmende.*)

Ik zag duidelyk, hoe zy vluchten. De standaard der
Lucas waait hen na. (*hy leidt zyn Grootvader weder
naar het altaar.*)

GRYSAARD.

Zoon der Zonne, laat my uwe hand knuschen! Daar
gevoel ik nog een traan in myn oog, een traan der
vreugde. Zoon der Zonne! laat ze my op uw hand
weenen!

ATALIBA. (*opstaande, en hem de
hand reikende.*)

Laat ons de Goden danken!

GRYSAARD.

Vreugdetraanen zyn het schoonste dankoffar.

DE INDIAAN. (*komt met Ataliba's zwaard,
buiten adem, op het tooneel*)

Wy zegepraalen.

ATALIBA.

Bode des hemels!

DE INDIAAN. (*het zwaard aan 's Konings
voeten nederleggende.*)

Hier is uw zwaard, ik heb het niet onteerd.

ATALIBA.

Behoud het, en gedenk deezen dag.

DE

DE INDIAAN.

Laat my, goede Koning, deezen dag vergeeten, en neem uw zwaard terug! Ik zou het mynen kindskinderen toch nooit durven vertoonen.

ATALIBA. *(op het zwaard wyzende.)*

Is dat niet het bloed van den vyand? Staa op! Gy hebt de vlekken weggewasfen. Nu verhaal my, hoe verkreegt gy de zege?

DE INDIAAN.

Rolla wrong de zege uit des overwinnaars handen. Rolla scheen beziel'd door een hoooger magt. Toen alles vluchtte, en het gefchut der vyanden de vluchtende achterhaalde, terwyl hun zwaard moede was van het moorden, wierp zich Rolla midden in den weg, hy smeekte, hy dreigde, uit zyne oogen schooten bliksemstraalen, van zyne lippen rolde de donder, dan weder zachte woorden als van een zwaanenzang. Nu eens keerde hy zyn zwaard tegen de vluchtelingen, dan weder regen zyn eigen boezem. Dus hield hy aan, riep de blooden terug, vergaderde de verwarden rondom zich, greep den standaard der Incas in zyn linkerhand, en stormde vooraan. De Spanjaards, die reeds van hunne zege waanden verzekerd te zyn, plunderden de verslagenen, hunne digte ryen waren gesebeiden. Rolla en de Goden aan ons hoofd, een oogenblik beflistte de zege. Hier vielen de vyanden zonder tegenweer; daar vluchtten zy met een angstig gefchrei. Het slagveld bleef ons. Halt! riep Rolla. Triumf! juichte het leger, en ik begaf my ylings herwaards.

ATA-

ATALIBA.

Waar is de held des Vaderlands? Waar is myn Rolla?

DE INDIAAN.

Hy nadert.

ATALIBA.

Nu gevoel ik, dat ook Koningen arm zyn.

A G T S T E T O O N E E L.

ROLLA. DE VORIGEN.

ROLLA. *(met den standaart der Isças, waar op een Zon straalt, en van een talryk gevolg vergezeld.)*

ATALIBA. *(gast hem te gemoet.)*

ROLLA. *(knielt neder, legt den standaart aan zyne voeten.)*

Gy zyt overwinnaar.

ATALIBA. *(hem omhelzende.)*

Myn vriend, myn beschermgod!

HET VOLK.

Lang levee Rolla!

ATALIBA. *(neemt een zon van diamanten, die aaneengouden keten op zyn borst pronkte, en hangtze Rolla om den hals.)*

In naame des volks, wiens redder gy zyt. Draag dit teeken van myne dankbaarheid. De traanen, die daarop gevallen zyn, zeggen u beter dan woorden, wat uw Koning op dit oogenblik gevoelt.

E

ROL-

86 DE DOOD VAN ROLLA.

ROLLA. (*opstaande.*)

Ik was slechts het werktuig der Goden.

GRYSAARD.

Wee den blinden man, die de helden slechts kan hooren.

ATALIBA.

Voort naar de Vrouwen, die met angst op ons wachten.

ROLLA.

Waar is myn Vriend Alonzo?

ATALIBA. (*dreevig.*)

By de Goden!

ROLLA.

Ach ik ellendige!

EEN INDIAAN.

Hy streuvelde.

EEN ANDERE.

Hy werd gevangen.

DE EERSTE.

Ik heb hem zien vallen.

DE TWEEDE.

Ik zag hem wegsleepen.

ROLLA.

Arme Cora!

ATALIBA.

Al te duur gekochte zege!

DE EERSTE.

Hy viel, maar hy leeft.

DE TWEEDE.

Ik hoorde hem van verre om hulp roepen.

ROL-

ROLLA.

En Rolla hoorde de stemme van zynen Broeder niet!

ATALIBA.

De Goden wilden een offer. De Vriend is verlooren,
het Vaderland is gered. Het gejuich des Volks verdooft
onze klachten. Voort naar de vrouwen, die nu wedu-
wen, naar de moeders, die nu kinderloos geworden
zyn! Het drogen van traanen is de schoonste plicht van
een Koning.

ROLLA. *(in vertwyfeling.)*

Ik zal Cora wederzien zonder hem!

(De Koning gaat heen, alles volgt hem.)

Einde van het Tweede Bedryf.

E 2

DER

DERDE BEDRYF.

Een open veld in het woud.

EERSTE TOONEEL.

CORA. *(met haar Kind; verscheiden Vrouwen en Kinderen groepswyze verdeeld.)*

CORA. *(heeft den kleinen Fernando op een bed van mos onder een boom gelegd, en de takken om hem heen geslagen. Zy vlyt zich naast hem neder.)*

Altyd slaapt gy, lieve Jongen! Wilt gy uw kleine blaauwe oogjes nog niet eens opslaan, op dat uw moeder zich verheuge over uws vaders blaauwe oogen? *(Zich zwaarmoedig opbeurende.)* Ach! waar zyn uws vaders oogen? zien zy nog? leeft myn Alonzo nog? —

EEN DER VROUWEN. *(In de verte naar een heuvel ziende.)*

Xuliqua! ziet gy niets?

EEN VROUWELYKE STEM. *(achter het tooneel)*

Ik zag groote stofwolken, nu is het weder voorby.

EEN VROUW.

Het moet zich toch ras beslisen.

EEN ANDERE.

Toen ik op den heuvel stond, hoorde ik duidelyk het geklikkak der wapenen.

EEN

EEN DERDE.

Een dof geluid klonk in myne ooren.

DE EERSTE.

Dat waren de schilden der onzen.

DE DERDE.

Wy hoorden allen de vuurroeren der Spanjaards.

DE TWEEDE.

De Goden beschermen onze mannen!

CORA. (*by zichzelven, de handen
om hoog heffende.*)

God zy met u, Alonzo!

DE EERSTE VROUW (*digst by het tooneel*)

Xuliqua! ziet gy niets?

XULIQUA. (*in de verte.*)

De Zon verblindt myn oog.

DE VROUW

Onzer aller vader ziet van zyn hogen hemel; de kinderen der zonne zullen zegenpraalen.

CORA (*naast haar kind*)

Zie, daar heeft u een mug gestookten. Die booze mug! (*zy bedekt hem met een tak.*) O Alonzo! uwe ongelukkige vrouw kwelt zich hier over een muggenbeet; daar u mogelyk in dit oogenblik een vyandelyke pyl het hart doorboort.

DE EERSTE VROUW.

Xuliqua! ziet gy niets?

XULIQUA. (*achter het tooneel.*)

Ik zie een man, en in het verschiet nog een anderen. Zy komen buiten adem hier naar toe.

E 3

DE

70 DE DOOD VAN ROLLA.

DE VROUWEN. (*onder elkanderen.*

Gy, goede Goôn! Laat ons toch een blyde tyding
van onze mannen doen toekomen!

XULIQUA. (*te voorschyn komende.*)

De eerste verdween achter de boomen; hy zal wel
terstond hier zyn.

CORA. (*sidderende.*)

Myn zwellend hart wil zich door den boezem dringen!

EEN VROUW.

Daar is hy! Brengt gy vreugde of droefheid?

EEN PERUAANER. (*ademloos.*)

Wy zyn geslaagen. Red u! (*De Vrouwen jammeren;
Cora valt naast haar kind neder.*)

PERUAANER.

Red u! Alles is verlooren! De Koning gewond —
mogelyk reeds dood —

DE VROUWEN. (*weenende*)

O dag van droefheid!

CORA. (*met een zwakke stem.*

En Alonzo?

PERUAANER.

Ik zag hem niet.

DE VROUWEN.

Waar vluchten wy heen?

PERUAANER.

Dieper in het woud.

DE VROUWEN.

Voort, Zusters! raapt alles by een! vlucht! vlucht!

CORA.

Ik kan niet.

(De-

(De Vrouwen willen vluchten, een andere Peruaaner komt op het tooneel.)

PERUAANER.

Waar heen? 'Er is nog hoop.

DE VROUWEN.

Hoop! waar? waar?

PERUAANER.

Rolla heeft de vluchtelingen byeen vergaderd. Rolla woedt en raast, als een gewonden leeuw, onder de vyanden.

DE VROUWEN.

Rolla! de lieveling der Goden!

CORA.

En Alonzo?

PERUAANER.

Ik zag hem niet.

DE VROUWEN.

Is de Koning gewond?

PERUAANER.

Men bragt hem uit het gewoel van het slagveld.

DE VROUWEN.

Waarom niet hier by ons?

PERUAANER.

Hy wankelde; ik zag zyn heldenbloed vloeijen.

EEN VROUW. *(valt op haar knie)*

Bidt! bidt voor het leven des Konings!

ALLE VROUWEN. *(knielen neder.)*

Gy Goden! bescherm den Zoon der Zonne!

CORA. *(afgemat op haar knie vallende.)*

Eenige God! Behoud myne Alonzo! Jongen! vouw uw kleine handen te samen, en bid voor uw vader en vaderland!

EEN DERDE PERUAAN. *(komt schielijk op het tooneel.)*

Geluk! wy zegepraalen!

DE VROUWEN. *(allen opspringende.)*

Wees welkom, bode des heils! *(Zy omringen hem, en overlaaden hem met liefkoozingen.)*

PERUAANER.

Laat my los! — ik kan niet meer. —

DE VROUWEN.

Leeft de Koning?

PERUAANER.

Hy leeft.

DE VROUWEN.

Spreek! vertel!

PERUAANER.

Ralla heeft de zege bevochten!

DE VROUWEN.

Zegen over Rolla!

CORA.

En Alonzo?

PERUAANER.

Ik zag hem niet.

DE VROUWEN.

Weg, weg! Laat ons heen vlieden, naar onze broeders, naar onze mannen!

PERUAANER.

Blyft, zy zullen terstond hier zyn.

DE

DE VROUWEN.

Zy komen? zy komen?

PERUAANER.

Zy volgen my.

EEN VROUW.

Op, gy zusters! breekt takken van de boomen, en vlecht kransfen voor de overwinnaars!

ALLEN.

Kransfen! kransfen voor de overwinnaars! (*Zy breeken de takken af.*)

CORA. (*zwaarmoedig.*)

Niemand heeft hem gezien! O, myn zoon! hebt gy nog een vader? (*Men hoort op zekeren afstand een marsch.*)

EEN VROUW.

Ha, zy komen! — Hier zusters! Ziet de moedige helden in zegepraal hier naar toe trekken! Heft uwe kinderen omhoog, opdat zy den overwinnaaren met stamelende tonge toejuichen! Weest vrolyk en juicht! (*Zodra de marsch nader by komt, heffen de vrouwen een triumfgeschrei aan.*) Heil de kinderen der zonne! Vreede Rolla, den verwinnaar! Zegen Ataliba, den verlostten, onzen vader en koning!

74 DE DOOD VAN ROLLA.

TWEDE TOONEEL.

DE KONING ROLLA. EEN GEDEELTE VAN HET
LEGER. DE VORIGEN.

DE VROUWEN. (*mengen zich onder het vrolyk gejuich
onder de komenden, en bekransfen
Ataliba en Rolla.*)

ATALIBA.

Ik dank u, myne kinderen!

EENIGE VROUWEN.

Goede koning! gy zyt gekwest. Waar is uwe wonde?
Wy hebben heelend zap uit kruiden geperst.

ATALIBA.

Ik bedank u. Weest niet bevreesd! Myn wond is
ligt. De zege heeft 'er balsam in gegooten.

ROLLA. (*staat geheel somber en diep in
gedachten verzonken.*)

CORA. (*die met haar kind op den arm de gantsche
streek doorliep om Alonzo te zoeken, keert nu
vol wanhoop naar Rolla terug.*)

Waar is myn Alonzo?

ROLLA. (*wendt zich van haar af, en zwijgt.*)

CORA. (*valt voor des Konings voeten.*)

Geef my mynen gade, geef dit kind zynen vader
weder!

ATALIBA. (*zich vermommende.*)

Is Alonzo nog niet hier?

CO

CORA.

Verwacht gy hem?

ATALIBA. (*haar opbeurende.*)

Met het hartelykst verlangen.

CORA.

Is hy niet dood?

ATALIBA.

De Goden zullen myn gebed verhooren.

CORA.

Is hy niet dood?

ATALIBA.

Hy leeft in myn hart.

CORA.

O Koning! gy martelt my ysfelyk. Neen, niet langer deeze dubbelzinnige woorden! Verpletter my Never met één slag. Ben ik weduwe? Is dit kind een vaderlooze wees?

ATALIBA.

Waarom, lieve Cora, wilt gy door droeve voorgevoelens de weinige hoop, die wy hebben, nog vermindern?

CORA.

Weinig! — maar echter nog hoopt! — Wat is dat? spreek Rolla! Gy zyt een vriend der waarheid, spreek de waarheid!

ROLLA.

Alonzo word vermist.

CORA.

Vermist? Ik ken dat woord niet, en gy spreekt dubbelzinnig. O laat uw oog geen uitweg zoeken, maar
zon.

zonder vermomming op my nederzien! Spreek niet van *vermissen*, zeg *sterven*!

ROLLA.

Moet ik liegen?

CORA.

Dank zy de Goden, als het een logen is! Maar is 'er dan geen onder u zo barmhartig, om my uit deeze onuitsprekelyke smart van onzekerheid te rukken! Strek uwe handjes uit, arm kind! mogelyk is uw gestamel welspreekender dan de smart uwer moeder!

ROLLA.

Alonzo is gevangen.

CORA.

Gevangen? — Van de Spanjaards? — O, dan is hy dood!

ATALIBA.

Waarom dood? Ik zende terstond een heraut af, om een aanzienlyk losgeld voor zyne verlossing te bieden.

CORA.

Een losgeld — waar zyn myne kleinodien? (*zy haalt een kasje van achter den boom voor den dag.*) waar is de heraut?

ATALIBA.

Wil Cora my niet de vreugde gunnen, om het leven van myn Vriend te koopen?

CORA.

Een losgeld voor myn Gade? En ik zou meer overig houden dan dit kleed?

EEEN-

EENIGE VROUWEN. (*nadat zy onder elkan-
deren stil gefluistert hebben, bren-
gen ieder hunne kajes.*)

Hier Cora, zyn onze kleinodiën, die wy dachten te
redden, neem gy ze, wy geeven ze u uit goeder harte.

CORA (*haar om den hals vallende.*)

O, myne Vriendinnen!

ATALIBA. (*naar den hemel ziende.*)

Ik dank u, God! gy maakt my tot een heerscher
over menschen.

CORA.

Dank zy de stamelende lippen van dit lieve kind!
Neem, neem dit Ataliba, en zend uwen heraut naar
den vyand.

ATALIBA.

Zonder uitsell! (*hy geeft alle de kleinodiën aan zyn
gevolg over.*)

CORA.

Ik zelf zal hen vergezellen, en, zo de glans van het
goud den vyand niet bekoord, dan zullen hem myne
traanen treffen.

ATALIBA.

Neen, Cora, dat kan ik niet toestaan. Gy zoudt u
en uwen gade slechts aan grooter gevaaren blootstellen.
Wacht de wederkomst van den heraut af!

CORA.

Leer my zo lang te leeven!

ATALIBA.

Vergeet niet moeder te zyn, om der gade wille. Wilt gy
uw

uw kind aan vreemde handen toevertrouwen? Of moet het ten prooi der woeste Spanjaards worden? — Gy zelf! — Gy met uwe behoorlykheden onder deeze monsters! Gy waagt uw leven, uw eer, het leven van uw kind, en, in plaats van Alonzo te redden, zouden zy, op uw aanblik, zyne bloeijens slechts nog vaster klinken. — Moet ik duidelyker spreken? — Blyft, lieve Cora! gy zyt Moeder, vergeet dat toch niet!

CORA. (*tegen haar kind.*)

Neen, ik zal u nooit vergeeten.

ATALIBA.

Ik ga den Goden offeren, danken voor myn vaderland, en bidden voor Alonzo.

CORA.

Gy gaat. O, geef my vooraf uw koninglyk woord, dat nog deezen avond Alonzo zal terug keeren.

ATALIBA.

Kan ik dat doen?

CORA.

Niet? Das is zyn dood toch mogelyk? Waarom zo stil, arm weesje? Schrei, schrei luid! Eisch van deezen man uwen vader! Voor deezen man is hy gestorven.

ATALIBA.

Gy verscheurt myn hart. Zou ik minder treuren dan gy, zo Alonzo niet weerom keert? Ik had dan een vriend verlooren. Een vrouw vindt nog altoos wel een minnende gade weder, maar waar vind een koning ooit een vriend weder? (*hy gaat heen met zyn gevolg en het grootste deel der vrouwen.*)

DER-

• D E R D E T O O N E E L .

CORA. ROLLA. EENIGE VROUWEN.

CORA.

Een droevige troest! Arm kind, wat zal 'er van u worden!

ROLLA.

Niet deeze wanhoop, Cora! Vertrouw op de Goden!

CORA.

Ach! my hebben zy verlaaten.

ROLLA.

Zy vormden de vriendschap tot eenen balsam voor de wonde van gevoelige stervelingen.

CORA.

Voor my niet.

ROLLA.

Zy plantten den bloem der hoop op den grond van het ongeluk.

CORA.

Voor my is die bloem verwelkt.

ROLLA.

Uwe wanhoop vernielt haaren bloei. De droefheid maakt u ondankbaar. Wat de Goden; u op eene wonderbaare wyze schenkten, kunnen zy ook op eene wonderbaare wyze behouden.

CORA.

En zo niet? Als Alonzo — ach! ik kan het niet uitspreken!

ROL-

80 DE DOOD VAN ROLLA.

ROLLA.

Is uw kind vaderloos, zolang Rolla leeft?

CORA.

Kunt gy ook de plaats van moeder by hem bekleeden?
of denkt gy, dat ik Alonzo's verlies zou overleven?

ROLLA.

Om uws kinds wille, ja.

CORA.

Moet hy dan het bloed uit myne borst zuigen? Moet
hy zich in moederlyke traanen baaden?

ROLLA.

De hand des tyds, die de grievendste smarten leenigt,
de vriendschap van den koning, myne liefde...

CORA.

Weg met uwe vriendschap! weg met uwe liefde!
Geef den bedroefden landman, wiens opkomend zaat
de hagel vernielde, geen handvol gras tot vergoeding
weder.

ROLLA.

Hoor dan Alonzo's vriend, als gy den uwen van de
hand wyst.

CORA.

Alonzo's vriend! Ach, wie was zyn vriend niet?

ROLLA.

Zyne laatste woorden voor den aanvang van het
gevecht...

CORA. (*met angst.*)

Zyn laatste woorden? — spreek!

ROLA

ROLLA.

Hy vertrouwde my twee dierbaare panden toe; — 't geluk van zyn kind, en — zyn wensch voor u...

CORA.

„Voór my — zyn wensch voor my? — den laaften! — spreek!

ROLLA. (*ernstig en somber.*)

„Als ik sneuvele“, zeide hy, en vatte beevend myne hand, „dan zy Cora uwe vrouw!“

CORA.

Uw vrouw?

ROLLA.

Ik gaf myn woord, en wy namen afscheid van elkan-
deren.

CORA.

Ha! welk een afgryzelyk licht gaat daar voor my op! Alonzo! Gy wierdt een offer van de zuivere oprechtheid van uw hart. Ach, had gy maar gezwegen, in plaats van deeze ellendige bekoorlykheden aan een op haar loerende erfgenaam te vermaaken...

ROLLA.

Welk een vreeslyke argwaan bestormt uwe ziel!

CORA.

Ik bemerk het maar al te duidelyk. Gy hebt hem op eene der gevaarlykste posten geplaatst, alwaar de dood onvermydelyk was, zyne gawillige dapperheid liet zich door uwen list verschalken. — Hy ging, hy vloog — hy stortte zich onder de vyandelyke wapenen — gy zaagt hem van verre, en lachte...

F

ROL.

ROLLA. (*geheel verbaasd.*)

Cora!

CORA.

Ach, beken het maar; gy had hem ligt kunnen redden; maar deeze ergift zweefde voor uw oog! Hy sneuvelde — gy wendde uw gelaat...

ROLLA.

O Zon! moet ik dit beleeven?

CORA.

Gy hebt hem zelf niet vermoord; Neen! de hand, die gy my aanbiedt, druipt niet van het bloed van mynen echtgenoot. Gy hebt slechts den moord aangezien, wat heeft de arme weduw dan te klaagen?

ROLLA.

Cora! Dat is te veel!

CORA.

En die laatste wil, die laatste wensch — wie weet of die ooit van Alonzo's lippen vloeide? De dooden kunnen zich niet verdedigen.

ROLLA.

Cora! Neem dit myn zwaard, en dood my!

CORA.

Waarom zoudt gy niet leeven voor de liefde? eene liefde, wier bloemen uit het graf van uwen vriend ontluiken. — Maar, hoor ook mynen eed, even gelyk gy Alonzo's laatste wil uit zynen mond vernaamt: eer zal myn zoon vergift uit deezen boezem zuigen, dan ik u echtgenoot, dan hy u vader zal noemen!

ROL-

ROLLA.

Noem my dan uwen vriend, uwen beschermmer...

CORA.

Weg van my! Ik ken geen anderen beschermmer dan God! Met dit kind op den arm zal ik het slagveld op en nederkruisen, ieder verpletterd lyk met eigen hand omkeeren, in ieder gelaat, dat de zieltoogende smart misvormde, nog een overblyffel der zalige lachjes van mynen gade zoeken! Zyn naam zal ik uitschreeuwen, tot dat de aderen in myn borst te barste springen! en zo 'er slechts nog één enkele levensvonk in hem glimt, dan zal hy my hooren, en zyne oogen nog eenmaal voor het lieve licht der zonne opstaan: Doch vind ik hem niet, welaan myn zoon! dan storten wy ons midden onder de vyanden. De Spanjaards zyn toch ook menschen. De onschuldige lachjes van dit kind zullen my door duizend zwaarden den weg baanen. Wie zou een moeder terug stooten, die haaren gade zoekt! Wie een onschuldig kind van zich werpen, dat met flamelende tonge zynen vader roept! Kom, myn zoon! wy zyn overal veilig. Een kind aan de borst van zyn moeder is een vrybrief door de waereld van de hand der natuur onderteekend. Kom! kom! wy zullen uw vader zoeken. *(Zy gaat yllyngs heen.)*

VIERDE TOONEEL.

ROLLA. *(alleen.)*

(Hy staat langen tyd, met een sember diepdenkend ooz- naar

naar den grond staarende. Slechts eenmaal gaat zyn gevoel in weemoed over, en hy roept met een stem van aandoening:) Heb ik dat verdlend! (Daarop wordt hy weder ernstig, en nadenkend; zyne oogen rollen in zyn hoofd, en hy spreekt op een vasten mannelyken toon.) Ik wil haar dwingen my hoog teachten. (Hy gaat heen.)

VTFDE TOONEEL.

Het Spaansche Leger.

PIZARRO. (*alleen.*)

(*Woest en somber op en neder wandelende.*) Fortuin, gy boeleerster van een Jongen! Een mannenarm is u te ruuw. Wie nog vlas aan de kin, en ongeschroeide wangen heeft, word van u geliefkoosd en gestreeld. Doch waar dapperheid en moed des mannen voorhoofd fronzelt, daar keert gy uwen rug toe. Gy geblanket wangedrogt! Rol, rol uw rad overmyn verpletterd lichaam! Maar wraak! wraak! over Alonzo! — Lach slechts nog eenmaal om my, en uw' lachgen zy Alonzo's dood!

ZESDE TOONEEL.

ELVIRA. PIZARRO.

PIZARRO.

Wie is daar? Wie verstout zich u binnen te laten? Waar is myn wacht?

R. L.

ELVIRA.

O, uw wacht heeft gedaan, zo als een braaven wacht betaamt. „Wie daar?” — Ik, Elvira. — „Terug!” — Waarom? — „Pizarro wil alleen zyn. Hy heeft op het allerstrengst verboden...” toen glydde een zachte blik van myn oog langs zyn borstelig hair tot op zyn ruuwen baart neder; de hellebaard streek, en — hier ben ik.

PIZARRO.

Wat wilt gy?

ELVIRA.

Ik wil zien hoe de held zich in zyn ongeluk gedraagt.

PIZARRO.

Zaagt gy my dan niet in het vluchtend leger, toen deeze vuist den blooden vluchteling nederstiet? Zaagt gy my niet voor het geslagen leger, waar, onder duizend neêrgebogen hoofden, myn hoofd alleen nog ongebogen zyn noodlot troufeerde?

ELVIRA.

Ik zag u hier en daar; doch om den held geheel te leeren kennen, moest ik hem ook hier in zyn tent zien. Wie groot is onder de menschen, is niet altyd groot in zich zelve. Menig een siddert in de eenzaam nacht, die, als duizenden hem aangrynzen, den dood kloekmoedig het hoofd biedt.

PIZARRO.

Nu, hier ziet gy my. Heeft het verdriet my eenigzins ontstelt? Hoort gy een vruchteloos geweën?

ELVIRA.

Foei! Weenen! Dat doen geen rechtgeaarte mannen,
F 3 dat

dat doen slechts paapen en vrouwen, maar gy knarst van spyt, en dat deugt ook niet.

PIZARRO.

Moet ik dan aan uwe hand een bal openen, omdat het zwaard der vyanden de dappersten in 't leger wegmaaide?

ELVIRA.

Koel en bedaard moet gy zyn, even als de nacht, wanneer een onweder heeft uitgewoed. Koud en stil, als het graf aan den avond voór de opstanding. De morgen breekt aan, en de held treed met vernieuwde kracht en luister, door eene nieuwe zon bestraalt, glansryk te voorschyn.

PIZARRO.

Vrouw! Waarom waren op deezen dag niet alle myne mannen, vrouwen als gy?

ELVIRA.

Dan had myn hand u heden tot Koning van Quito gekroond. Maar zie, wy staan nog aan den oever. De Kroon, die daar voor ons in een stroom van bloed zwemt, is ons oog nog niet ontruikt. Wy scheppen weder frischen moed, en springen schielijk nog eenmaal in den stroom.

PIZARRO.

O Elvira! Myn hoop glimt slechts zwak, zolang deeze Alonzo, deeze geesfel van myn leven, aan het hoofd der vyanden staat.

ELVIRA.

Ach, dat vergat ik u te zeggen! Alonzo is gevangen.

PI-

PIZARRO.

Hoe?

ELVIRA.

Zo even heeft een onzer benden hem door het gantsche leger in zegepraal omgevoerd.

PIZARRO. (*haar omhelsende*)

Vrouw, welk een tyding brengt gy my! — Alonzo gevangen? O, dan ben ik overwinnaar, dan heb ik den vyand geslagen.

ELVIRA.

Waarachtig gy maakt my nieuwsgierig den man te zien, voor wien Pizarro beefde.

PIZARRO.

Waar is hy? — Wacht! (*De wacht treedt binnen.*)
Breng den gevangenen Spanjaard terstond hier. (*De wacht gaat heen.*)

ELVIRA.

Wat wilt gy met hem doen?

PIZARRO.

Sterven moet hy! — Uuren lang — dagen lang. —

ELVIRA.

Foei! Schaam u! Wat zal de nakomelingschap zeggen? Pizarro kon niet zegepraalen, voordat hy Alonzo vermoord had.

PIZARRO.

Dat is my hetzelfde!

ELVIRA.

Welk een woord in uw mond! Handel niet steeds edel, maar handel ook altyd groot!

PIZARRO.

En wat raadt gy my?

ELVIRA.

Geef hem een zwaard, en daag hem ten tweestryd uit.

PIZARRO.

Hy heeft zyn Vaderland, mogelyk ook zyn God
verraaden. De Heldendood is niet voor den Verraader.

ELVIRA.

Doe, wat gy wilt, doch als gy hem vermoort, dan
is Elvira voor u verlooren.

PIZARRO.

Welk deel neemt gy toch in het lot van een onbekende? — Wat raakt hy u!

ELVIRA.

Hy? niets. Maar uw roem alles. Meent gy dat ik u
beminne? Neen, ik bemin *uwan roem*.

PIZARRO.

Niet naar roem, naar wraak dorst myn hart! Ik heb
ze hem gezwooren, en ik ben Spanjaard.

ZEVENDE TOONEEL.

ALONZO DE VORIGEN.

ALONZO. (*geboeid, treedt binnen.*)ELVIRA, (*beschouwt Alonzo met eene mengeling
van bewondering en nieuwsgierigheid.*)

PIZARRO.

Ha! Welkom Don Alonzo de Molina! Wy hebben el-
kanderen in lang niet gezien.

ALON-

ALONZO.

Wy zien elkanderen nog altyd te vroeg.

PIZARRO.

Gy zyt dik en vet geworden.

ALONZO.

Ik wierd echter met geen bloed of roof gemest.

PIZARRO.

Ook gehuwd, gelyk ik hoor? Zelf wel reeds vader?

ALONZO.

Is het u leed, dat gy het kind reeds voor zyn geboorte niet verdelgen kost?

PIZARRO. *(met een vonkelend oog.)*

Jongen!

ELVIRA.

U geschiedt niet meer dan recht, waarom spot gy met hem?

PIZARRO.

Wie heeft u tot zyn voorspraak benoemd?

ELVIRA.

Den overwonnenen te smaaden is laag.

PIZARRO.

Ga heen!

ELVIRA.

Ik wil niet.

PIZARRO.

Moet ik geweld gebruiken?

ELVIRA.

Geweld? *(Zy trekt een dolk.)*

ALONZO.

Edele Jongeling! wie zyt gy? Ik zag u nooit voorheen.

F 5

EL-

90 7 DE DOOD VAN ROLLA.

ELVIRA.

Als ik edel ben, wat ligt u aan myn naam gelegen?

ALONZO.

Spaar u zelven; my te verdedigen is zo veel als den tyger zyn buit te willen ontrukken.

PIZARRO.

En deeze tyger is de gerechtigheid.

ALONZO.

Welk een naam ontwyden uwe lippen?

PIZARRO.

Gy hebt uw vaderland verraaden.

ALONZO.

Ben ik dan onder roovers gebooren?

PIZARRO.

Gy afvallige van God en Godsdienst!

ALONZO.

Dat liegt gy.

PIZARRO.

Uw vrouw is een heidin.

ALONZO.

God kent het hart, en vonnist niet naar het geloof.

PIZARRO.

Doch loont naar verdiensten.

ALONZO.

Ja! daár!

PIZARRO.

Uwe oogenblikken zyn dierbaar. Verdedig u als gy kunt.

ALONZO.

Waar zyn myne rechters?

PI-

PIZARRO.

Vraagt gy dat nog?

ALONZO.

Zyt gy hier alleenheerscher?

PIZARRO.

Beroept gy u op eene vergadering van den Krygsraad?

ALONZO.

Als Las Cafas onder hen is, ja. Zo niet, dan kan ik myne woorden wel bespaaren.

PIZARRO.

Dat toch de onbezonnenheid zich zo gaarne op de dwaasheid van anderen beroept!

ALONZO.

Is Las Cafas een dwaas? O verschoon my dan toch met uwe wysheid! en gy, heilige God! laat my sterven in de dwaasheid van Las Cafas!

PIZARRO.

Gy zyt het doel uwer wenschen naderby, dan gy wel denkt.

ALONZO.

Meent gy my te verschrikken?

PIZARRO.

Als Las Cafas hier op myn plaats zat, wat zoudt gy hem zeggen?

ALONZO.

Aan zyn hand zou ik de velden Quito door krulzen. Dan zou ik hem zeggen: Zie hoe alles groent en bloeit, hoe hier het ploegyzer de onbebouwde velden opdelft, en daar het veelbelovend zaad een ryke oogst doet verwachten.

98 DE DOOD VAN ROLLA.

wachten, dat is myn werk; zie hoe het gulle vergenoo-
gen op ieders gelaat ons aanlacht, daar gerechtigheid
en milddadigheid barbaarsche wetten verdelgde, dat al-
les is myn werk; zie hoe hier en daar reeds de een en
ander een blik vol eerbied en dankbaarheid naar den
eenigen waaren God ten hoogen hemel heft; dat alles
is myn werk. En Las Casas zou my in zyne armen slui-
ten, en een traan, vol van zachte weemoedigheid, zou
een milde zegen op my doen afdruipeu. Begrypt gy nu,
hoe men den dood lachgend kan trotsseeren?

PIZARRO.

Gy zyt nog steeds, zo als gy altyd waart, een dweeper.

ALONZO.

Ach, als deeze dweepery my ooit verlaaten konde,
dan was ik waardig — Pizarro's vriend te heeten.

PIZARRO.

Ja! trotseer my maar, Jongen! Hier zitten geene ou-
de wyven in den raad, hier vonnissen mannen.

ALONZO.

Ik ken uwe manhaftigheid, en ben daarop reeds gevat.

PIZARRO.

Zo veel te beter voor u! want gy hebt slechts weinige
oogenblikken meer te leeven. Ga, en bereid u tot den
dood!

ALONZO.

Ik ben bereid.

PIZARRO.

Heeft uwe hooge dweepery ook vrouw en kinderen
uit hart en zin verdrongen?

ALON-

ALONZO.

Er leeft een God!

PIZARRO.

Veel geluk met deezen trotschen waan! Ga en bid!
De eerste Zonnestraal is voor u een bode des doods.

ALONZO.

Uw wraakzucht maakt spoed. Ik bedank u daarvoor.
(*Hy wil heengaan.*)

ELVIRA.

Blyf Alonzo! — Ik zeg u, Pizarro! deeze Jonge-
ling zal niet sterven.

PIZARRO.

Zyt gy dol?

ELVIRA.

Ik eisch geen deugd of grootmoedigheid van u; doe
slechts wat gy der eere schuldig zyt! Stel hem in vry-
heid, geef hem een zwaard, en slyd met hem! — Zo
niet, dan moet ik u verachten.

PIZARRO.

Hem de vryheid schenken? om op nieuw zyn vuil in
het bloed zynr broederen te kunnen verwen?

ALONZO.

Ropvers waren nooit myne broeders.

PIZARRO.

Hoort gy wel? — Ga heen, Alonzo! gy weet uw
vonnis. —

ALONZO.

Ik weet het, en veracht u. — Gy, goedhartige Jon-
geling! u betuig ik mynen dank! Gy voegt niet onder
dee.

24 DE DOOD VAN ROLLA.

deeze menschen. Ga naar de zogenaamde wilden, daar zult gy uw waare vaderland vinden; (*Hy gaat heen.*)

AGTSTE TOONEEL.

PIZARRO. ELVIRA.

PIZARRO.

Ja, veracht my maar, en giet olie in den gloed myner wraak. Dat zyn de zuure vruchten van Las Casas lesfen!

ELVIRA.

Ik bewonder deezen Alonzo!

PIZARRO.

Binnen weinig uren zult gy zeggen : ik heb hem bewonderd.

ELVIRA.

Denkt gy dan hem te doen sterven?

PIZARRO.

Zo zeker als de Zon straks ondergaat.

ELVIRA.

En de wyze van zyn dood?

PIZARRO.

Daarover bedenk ik my nog, hoe veele folteringen men in het tydbestek van eene stonde wel zou kunnen byeenvoegen.

ELVIRA.

Ik weet een marteling, die den gepynigten eetwig plaagt, en den pyninger wellust verschart.

P L

PIZARRO.
 Ei' noem ze my!

ELVIRA.

Zy heet beschaaming.

PIZARRO.
 Ik versta u niet.

ELVIRA.

Vergeef het hem.

PIZARRO.

Al weder!

ELVIRA.

En nog duizendmaal. — Wees my deezen lof verschuldigd, want ik bespaare u den vloek der nakomelingschap. Zy zal uwe daaden leezen: hy landde met een handvol menschen in een vreemd waerelddeel, hy versloeg den Koning van een machtig ryk, hy was dapper! — Hy schonk den trotschen vyand, in ketenen geklonken, vergifnis en vryheid. — Ha! hy was groot!

PIZARRO. (*lachgende.*)

En myne vermolmde gebeenten zullen dan in het graf vrolyk klateren! niet waar?

ELVIRA.

De roem der nakomelingschap is een zeepbel, en de held een kind. Doch dit speelwerk knoopt juist den halfgod aan de menschheid.

PIZARRO.

En als ik myn rechtvaardige wraak voldoe, wat zegt men dan?

ELVIRA.

Hy drukte den weerloozen geboelden een dolk in het hart — hy was een mensch van een laage ziel.

PI-

PIZARRO. (*half lachgende.*)

Hercules verftikte den reus, en Apollo heeft eens Marfyas gevild.

ELVIRA.

Ha, ha, ha, Bravo! Wy zouden hem villen? Hy blaast immers de fluit beter dan wy!

PIZARRO. (*geemelyk.*)

Genoeg, Elvira!

ELVIRA.

Gy hebt gelyk, wie zou cederen planten in een moeras? — Laat ons ernstig over de zaak fpreken. Roem en eer zyn redelooze dingen. Een weinig rook, een weinig vlam, het warmt niet, het verzadigt niet. Maar ons voordeel? — Wat dunkt u, Pizarro? als wy door een goedkoope grootmoedigheid een kostbaare zege konden koopen?

PIZARRO.

Spreek duidelyker!

ELVIRA.

Alonzo zal en moet de leffen van Las Cafas verzege-
len, of met een grootmoedigen heldendood, die ons
weinig baat, of met eene dwaasheid, die ons van veel
nut is? De keus staat aan u.

PIZARRO.

Hoe dat?

ELVIRA.

Wy zullen den dweeper in zyn eigen hersfenschimmen
vangen. Dat onding, het welk de menfchen verheven
deugd noemen, is zyn afgod. — Kom hem voor, en
zeg: Alonzo, gy hebt my beleedigd. Ik vergeef het u,

gy zyt vry. Ik wed, de Jongen zal in uwe armen zinken, en u, uit gevoel van dankbaarheid, den troon van Quito in handen leveren.

PIZARRO.

Meent gy dat? Daar twyfel ik toch aan.

ELVIRA.

Is dat kunststuk u alleen te zwaar? welaan! ik help u. Wien trekt de liefde ligter dan den dweeper, zo weten goede als ten kwaade. — Ik ben schoon, ik heb beoorlykheden, verstand, kan my naar de lusten der mannen vlijen. Gy weet, Pizarro! duizenden gehoorzaamen u, den held; gy gehoorzaamt my, de vrouw.

PIZARRO.

Ik u?

ELVIRA.

Geen woord, de tyd is kostbaar. Ik gaa naar Alotí. zo. Heb ik niet reeds als Jongeling hem het hart getroffen? — En wanneer ik nu als vrouw voor hem treed, als myne hand de zyne drukt, myne oogen smeekend op hem rusten — als de beeldspraak der deugd van myne lippen stroomt; meent gy dan dat hy nog zou weerstaan?

PIZARRO.

Uwe ydele verwaandheid vermaakt my.

ELVIRA.

Maak spoedig gebruik van de goede luim myner vriendschap, eer het my berouwt.

PIZARRO.

Laat het u dan altyd berouwen, want myn besluit is reeds genomen.

G

112

98 DE DOOD VAN ROLLA.

Alonzo sterft?

ELVIRA.

Hy sterft!

PIZARRO.

ELVIRA.

En als Elvira in het uur zyns doods u voor altyd
verliet, dan ook nog?

PIZARRO.

Zelfs dan.

ELVIRA.

Als zy, tot een edeler Vriend haar toevlucht neemen-
de, met Alonzo aan het geluk der Peruaaners arbeidde?

PIZARRO.

'Er zyn nog kerkers en ketenen.

ELVIRA.

Niet voor eene vrouw, die, ook zonder de lessen
van Las Casas, den dood leerde verachten.

PIZARRO.

Ook die kan u geworden.

ELVIRA. (*teder.*)

Pizarro, gy bemint my niet meer!

PIZARRO.

Als gy uit den veldheer een herder zoekt te vormen,
dan vergist gy u.

ELVIRA.

Ondankbaare! gy hebt vergeeten, dat ik vaderland
en ouderen om u verliet; dat ik alleen in uwe armen of
in den schoot der woeste golven my wilde begraven.

PIZARRO.

Heb ik u niet gelyk met gelyk vergolden? waarover
be-

beklaagt gy u? Deelt gy niet myne macht zo wel als myne vermaaken?

ELVIRA.

Vergeet niet, dat ik ook uwe gevaaren deelde. Wie was op deezen vreesfelyken dag u het naaste in het gewoel van den slag? Wie heeft zyn boezem, aan het yzeren harnas niet gewend, u tot een schild geleend?

PIZARRO.

Goed, Elvira! Gy zyt verliefd als eene vrouw, en dapper als een man. Daarvoor komt u ook een geheel hart en halve buit toe.

ELVIRA.

Een halve buit? Weldan! dan is Alonzo myn gevangene.

PIZARRO.

Geenszins! De deeling behoude ik aan my.

ELVIRA. (*hem liefkoozend omvattende.*)

Ook niet, als ik u op eene minzame wyze daarom smeek, uwe wangen met myne traanen besproeijs?

PIZARRO. (*koel.*)

Neen! ook dan niet! (*Na eene tuschenpoozing.*) Wat moet ik van u denken? Hebben de zachte wangen van den jongen u bekoord?

ELVIRA.

O neen! nog bemin ik u. Maar wees myner liefde waardig! Een enkel toeval kon u de zege over de vyanden betwisten; bestryd u zelven, en uwe nederlage zal tot een schooner zege ontluiken. Dan zyt gy weder de held, en niet dan den held kan Elvira minnen.

PIZARRO.

Vergeefs! Hoed u, Elvira! dat geen argwaan zyne klaauwen in myn hart slaat. Gy kent de Spanjaarden, gy kent my.

ELVIRA.

Ja, ik ken u. Gy zyt yverzuchtig op vrouwengunst, maar nog yverzuchtiger op uwen roem. Gy wilt immers dien eenigen band niet verbreeken, die Elvira aan u boeit?

PIZARRO.

Ieder uwer woorden vermeedert zyn schuld.

ELVIRA.

Welaan, die band zy dan verbroken! verbroken voor eeuwig! Ga, en wet uw kling voor den nek van den gevangene, wiens ketenen u uw dierbaar leven verzekeren moeten. Gaarne had Elvira haaren held het stof en bloed na ieder slag van het voorhoofd gewischt, doch niet het stof der vloek, niet het bloed van den laagen verachtelyken moord. — De arm, die een weerloozen vyand het hart doorboort, moet nooit weder eene edele vrouw omflingeren. De lippen, die koel en schertzend een doodvonnis uitspreken, moeten nooit weder de myne drukken. — O, ik weet ook zeer wel, dat wraak een zoet streelend gevoel is; maar slechts zolang als de vyand trosch voor u staat: hy valt — en weg is de wraak. Wie anders gevoelt, dien betreur ik; wie anders handelt, dien veracht ik.

PI.

PIZARRO. (*beschouwt haar spottende en lachgende. Na eene korte tuschenpoozing.*)

Gy zyt een Vrouw! (*Hy gaat heen.*)

NEGENDE TOONEEL.

- ELVIRA. (*alleen*)

Een vrouw? — dat weet gy en siddert niet? — gy weet, dat ik even sterk haat als ik beminn, en gy siddert niet? — Welaan, gy! wien niet de stryd der elementen, niet de woede van den vyand verschrikte, uw verderf word u door een vrouw gezwooren! — — Alonzo zal leeven? — en ik hem beminnen — niet om dat bevaligheid en jeugd zyn gelaat een frischer bloos verleenden — neen! omdat de afgod, dien ik in Pizarro eerde, slechts een gebrekkig broddelwerk was, omdat dat gene, 't welk in de verte een marmeren tempel geleeke, slechts een overpleisterde poppenkraam wast — Ha, Pizarro! tot nog toe had ik het u vergeeven, wanneer gy om een troons wille slechts *rouwloos* gehandeld had, maar gy handeld *eerloos* — en Elvira is voor u verlooren! (*Zy gaat heen.*)

Einde van het derde Bedryf.

102 DE DOOD VAN ROLLA
VIERDE BEDRYF.

Een tent in het Spaansche leger.

EERSTE TONEEL.

ALONZO. *(alleen. Het is nacht.)*

Veracht den dood! — Zo spraken de Romeinen en Grieken, heidenen met de wysheid-gemeenzaam. Schroom, Christen! Gy sidderd. — Wat deezen slechts van verre gissen, is voor u zekerheid — een beter waereld! — en gy sidderd? — Worstelt de jeugd met haare sterke spieren tegen een vroegen dood? — Wat is een vroege dood? — Moet Alonzo zyn leven naar de jaaren tellen? — Bezat hy niet Cora? — Cora! — Ach, daar tokkelde ik aan den rozenband, die my onwederstaanbaar aan de waereld boeide! Vrouwen kind! Hier bindt my de tranu der liefde, en daar de lachjes der onschuld. — Ja, Cassius, gy waart nooit echtgenoot! Seneca, gy waart nooit vader! Luid roept de stem der natuur, Leef! Luid weergalmt myn hart dien zoon. — Kan deeze wensch den man en held onteeren? — Heer van myn noodlot! ik wensch te leeven.

TWEDE TONEEL.

ALONZO. EEN SOLD AAT *met twee vleschen wyn.*

SOLD AAT.

Hier Alonzo de Molina, zyt welgemoed en drink!

ALON,

ALONZO.

Wie zend u?

SOLDAAT.

Ik hield de wacht voor uwen tent.

ALONZO.

Heb ik deeze verkwikking aan uw medelyden te danken?

SOLDAAT.

Neen. Uw toestand gaat my wel ter harte, maar helpen kan ik niet; want ik ben arm.

ALONZO.

Wie gaf u dan deezen wyn?

SOLDAAT.

Iemand, die wel zoeter dingen geeven kan dan deezen wyn! (zachtjes) Donna Elvira.

ALONZO.

Wie is die Donna Elvira?

SOLDAAT.

Heb gy nooit van haar gehoord? -- De Vriendin van onzen Veldheer.

ALONZO.

Zyn Vriendin?

SOLDAAT.

Nu ja! gy verstaat my immers wel?

ALONZO.

En deeze Elvira, zegt gy...

SOLDAAT.

Zend u den wyn.

ALONZO.

Kent zy my?

SOLDAAT.

Dat geloof ik juist niet.

G 4

ALON-

ALONZO.

Ga, en bedank haar.

SOLDAAT.

Zeer goed.

ALONZO.

Den wyn kunt gy wel weder medenemen.

SOLDAAT.

Wilt gy hem dan niet drinken?

ALONZO.

Ik dronk sedert jaaren lang geen wyn.

SOLDAAT.

Ja maar gy hebt thans dat versterkend vocht wel nodig om uwen moed optebeuren.

ALONZO.

Goede Vriend! Ik beklaag den ellendeling, die dit nodig heeft.

SOLDAAT.

Ja maar, het benevelt toch de zinnen en verftompt de smart.

ALONZO.

Laat my met vrede. De dood is voor my geen spook, voor wien ik het hoofd in een oorkus en verbergen moet. Drink den wyn zelve. Het is een koude nacht. Het zal u goed doen.

SOLDAAT.

Wel nu, ja, waarom niet? Zo als het u belieft. Waarlyk gy zyt een echte brave Ridder. Het is maar jammer dat gy een heiden geworden zyt! Ik zou wel over u willen weenen, als het geen zonde was. (Hy gaat heen.)

DER-

D E R D E T O O N E E L.

ALONZO. (*alleen.*)

Arm mensch! Hy weet niet wat hy zegt. God! gy schiep den wvystok voor den Spanjaard, en de Patana voor den Peruaaner. Uwe rivieren bevochtigen de velden aan den voet der Pyrenaeën, even gelyk aan den voet der Cordilleras. Gy hebt het kruis op onze altaaren tot een zinnebeeld van uwen eerbied geplant; doch gy lacht ook de Zon aan, die op de borst der Incas schittert.

V I E R D E T O O N E E L.

ELVIRA. ALONZO.

ELVIRA. (*aan den ingang roepende.*)

Don Alonzo!

ALONZO.

Treed nader. Wie zyt gy?

ELVIRA. (*naderende.*)

Kent gy my nog?

ALONZO.

Ja wel, herken ik u, goedhartige Jongeling! gy waart het, die den wreedaart Pizarro durfde tegen spreken, toen myn dood van zynelippen vloeide. Uw gedaante is diep in myn hart geprent.

ELVIRA.

Leef, want ik bemin u!

ALONZO.

Het is edel, maar gevaarlyk een ongelukkigen te be-

106 DE DOOD VAN ROLLA.

minnen. Gy zweeg my voorheen uw naam, wie zyt gy, jonge adelaar onder de gieren?

ELVIRA.

Dat raadt gy niet?

ALONZO.

Hoe kan ik dat raaden?

ELVIRA.

Waar stichtte de menschlykheid ooit een schooner tempel, dan in het hart van een vrouw? Wie durft het zo stout waagen, zelf tyrannen te trotseeren, als een vrouw.

ALONZO.

Ik sta verbaasd. — Zyt gy een vrouw? Mogelyk Donna Elvira?

ELVIRA.

Gy schynt toch veel met den naam op te hebben? — Ja, ik ben Donna Elvira.

ALONZO.

Zulk een bezoek — en dat in dit uur?

ELVIRA.

Wie de verdrukten ter hulp snelt, telt de uren niet.

ALONZO.

Het is het laatste van myn leven.

ELVIRA.

Ik zeg u: neen!

ALONZO.

Pizarro zwoer myn dood.

ELVIRA.

En ik uw leven.

ALON.

ALONZO.

Ik bedank u, maar ik weet te sterven.

ELVIRA.

Altyd dood en sterven om het andere woord. Gy zyt één van die zeldsaame menschen, die aan den rand van het graf zich gemakkeelyk afdraaten, om met vermaak in den afgrond te kunnen nederzien.

ALONZO.

Ik lyde wat ik moet.

ELVIRA.

Gaat gy met genoegten ter dood?

ALONZO.

Ik zou u en my bedriegen, als ik ja antwoorde.

ELVIRA.

Vlieg den yllings heen! Vlucht!

ALONZO.

Vluchten? Gy scherst.

ELVIRA.

Dan had ik myn tyd voortrefelyk gekozen.

ALONZO.

Deeze boeijens — myne wachters....

ELVIRA.

Boeijens te slaaken en wachters te verblinden, is voor de liefde slechts een speelwerk.

ALONZO.

De liefde?

ELVIRA.

Noem het, zo als gy wilt. Ik gaf my nooit de moei-

te

te de gevoelens van myn hart op een schoolfchen trant uitdrukken. Ik zag u geboeid voor Pizarro staan, en hoorde u daar als een oud Romein spreken. Op dit oogenblik glydden de boeijens van uw hand, en omfingden myn hart. Ik gevoelde de behoefte om u te redden. Voornemen en uitvoering zyn by my het werk van hetzelfde oogenblik. Ik gevoelde — en handelde.

ALONZO.

Gy my redden?

ELVIRA.

Ik u, gy my. Gy moet my uit den dwarrestrodm rukken, die ieder pooging naar roem in 't bloedig schuim verslindt; weg van de baan, waar de hebzucht ieder lauwer met voeten treedt. Ik ben geen gemeene vrouw, ik wil niet minnen, om in den kring myner kinderen sprookjes aan 't spinnewiel te vertellen; van de daaden myns beminden moeten myne lippen overvloeijen. Kinderen! Ziet gy die marmeren beelden wel? Zy worden voor uwen vader opgericht! Hoort gy dat gejuich wel dat de bewondering doet opgaan? Het weergalmt van den naam uwes vaders! Reikt uwe kleine handen den verzoenden vyand toe, uw vader heeft hen door dapperheid en edelmoedigheid overwonnen. Ha gelukkige vrouw, die deeze taal kan voeren, die alleen zich be-roemen durft: Myne liefde is geene alledaagsche zwakheid! Jongeling! behaag ik u zo; wilt gy my zo de elende doen vergeeten, zene vrouw geboren te zyn; geef my dan de hand, ik red u.

ALON-

ALONZO.

Als ik u wél versta, schoone Vrouw! dan rekent gy op eenen dank, dien Alonzo u niet geeven kan. Ik ben gehuwd.

ELVIRA.

Met een heidin.

ALONZO.

Dat zy zo! Zy is myne gade, en de liefde alleen is het, die onder ieder luchtstreek den huwelyksband heiligt.

ELVIRA.

Beandwoordt zy met gelyke trouw uwe tederheid?

ALONZO.

Slechts met gelyke trouw? — Donna Elvira kent haar Saxe, onnavolgbaar in liefde en in haat.

ELVIRA.

En met dat al wilt gy haar tot weduwe maaken?

ALONZO.

Myn noodlot en het haare staan in Gods hand.

ELVIRA.

Zo spreekt een ieder, die niet vry kan handelen. Hebt gy kinderen?

ALONZO.

Eén pand der zuiverste liefde.

ELVIRA.

En dat pand wilt gy tot een weesje maaken?

ALONZO.

O myn Fernando!

ELVIRA.

Voegt het den held te klaagen, daar hy moedig handelen

delen moet? — Hoor my! wanneer gy voor het hart uwer gade alles zyt, wanneer zy uw leven voor geen prys te duur koopt, dan zal zy gewillig haar aanspraak opofferen, en den geredde overlaten aan haar, die hem verlost heeft.

ALONZO.

Dat zou zy.

ELVIRA.

Welaan!

ALONZO.

Nooit! Myne boeijens zal de dood spoedig slaaken, haar verdriet zou slechts een langzaam sterven eindigen. Zy zou met opgekropde tranen my in uwe armen zien, ik zou luid aan twen boezem snikken. Elkander minnende harten kunnen alles opofferen; doch slechts hare liefde niet! Zy kunnen alles ontbeeren, alleen hare liefde niet. Ik ben myne gade alles, zy is voor my meer dan myn leven. Om schatten te veroveren kwamen wy in dit land, den kostbaarsten schat heb ik gevonden, een minzaame vrouw! En ik zou haar verlaten, om een ellendig leven daar voor te koopen, dat zonder haar voor my geene waarde heeft? — O Cora! in uwe armen heb ik het geluk des levens leeren kennen, uit uwe armen alleen zal ik in het graf stygen! — Ga, ga heen, Signora! als gy geen ander middel kent om my te redden; vaar wel dan, ik bedank u.

ELVIRA.

Ha! zo behaagt gy my. Laat my dien trotschen waan, dat ik uwe liefde zou verdiend hebben, als uw hart nog
vry

vry ware. Zou ik uwe gelukkige vrouw benyden. Foei! weg met dit onedel gevoel! Terstond Elvira, verstik het door eene balanglooze daad! Hier, Jongeling! neem deezen dolk, en volg my. Ik breng u in Pizarro's slaapkamer; gy doorboort dat trotsche hart; de schrik breidt zyne vleugelen uit over het gantsche leger, en in de eerste verwarring, by het eerste moordgeschreeuw, als alles door elkander en tegen elkander inloopt, dan vluchten wy tot de uwen over. Daar zal ik de vreugdetraanen van uwe vrouw op myne wangen voelen, daar zal ik het gestamel van uw kind hooren, en alle myne trotsche ontwerpen vergeeten. Welaan, volg my!

ALONZO.

Zou ik een mensch in den slaap vermoorden? Neen! al ware hy myn verbitterdste vyand.

ELVIRA.

Ik haat deezen pizarro, omdat hy my verraderlyk behandelde, en ik veracht hem, omdat hy den overwonnen vyand met voeten trad. Ede'moedigheid is slechts voor edele zielen. Vernietig den booswicht, gelyk hy anderen doet. Verlos de aarde van een monster, dat van de oude waereld wierd uitgebraakt, om de nieuwe te overheerschen. Uw tweede vaderland zal u een dankbaar vreugdegeschrei toejuichen, en een roemryke rust in den schoot der uwen zal uw zalig lot zyn. Welaan, beslis!

ALONZO.

Ik heb myn besluit genomen.

EL-

ELVIRA.

Volg my dan!

ALONZO.

Geenszins! Zoek u een ander werktuig uwer wraak. Er was een tyd dat deeze Pizarro my beminde, dat hy alle zyne roemryke gevaaren op het slagveld, en alle de genoegens zyner tafel met my deelde. Honderdmaalen heb ik gerust aan zyne zyde geslaapen, en deezen Man zou ik in den slaap vermoorden?

ELVIRA.

Heeft hy niet alle banden tusfchen u en hem verbroken?

ALONZO.

Ja, maar niet den band zyner weldaaden.

ELVIRA.

Dweeper! Ik laat u alleen. De eenzaamheid zal de rede uit haaren slaap opwekken, de fchrik des doods zal u nuchteren maaken. Weet gy wel, dat men een groot losgeld voor u geboden heeft? Pizarro heeft het afgeflag. U blyft geen andere redding over.

ALONZO.

Dan weet ik, hoe ik fterven moet.

ELVIRA

Zie het morgenrood in het Oosten reeds daagen, het verkondigt u uwen aanftaanden dood. De oogenblikken vliegen heen; nog maar zeer weinige zyn de uwen, en de gelegenheid keert nooit terug. Ik laat u tyd van bedinking. Binnen een vierendeel uurs ben ik weder by u, om uw laafte besluit te haalen. (*Zy gaat heen.*)

VTF.

V T F D E T O O N E E L.

ALONZO (*alleen.*)

Spaar u dien vruchtelloozen gang, het is vergeefs. De dood is een bittere artzeny, maar de ondeugd een zoet vergift. — God zy met myn Vrouw! God en Rolla! — Ach! mogt zy vlieden in het gebergte, waar onschuld en vrede wonen! Mogt myn ongelukkig kind nooit ervaren, uit welk bloed het afftamt! — Gy, Jehova! of Zonne! — Het is 't zelfde hoe ik u noem — spaar de mynen in gezondheid en zuivere zeden! Het overige is kinderspel. (*Naar buiten uitzijende.*) Zie daar, de eerste morgenschemering maakt ons de bergen in het verschiet. Nog een enkel uur is my overig. Ik wil beproeven den doodsangst in haaren tol te verkorten, ik zal my ter slaap leggen. (*Hy legt zich neder.*) Gy myn zuiver onbevlekt geweeten, wenk uwen vriend, den slaap, dat hy myne oogen luike. — Myne krachten zyn uitgeput. — De matheid drukt my de oogen toe. — Kom lieve sluimer, bereid my tot eene gemeenzaamer kennis met uwen jongsten broeder. (*Hy slaapt.*)

Z E S D E T O O N E E L.

ROLLA DE WACHT.

... DE WACHT.

(*Men ziet den wacht aan den ingang van de tent open nedergaan. Na eene korte tuschenpoozing roept hy:)*
Wie daar? — Geef antwoord! Wie daar!

H

ROL.

114 DE DOOD VAN ROLLA.

Een Priester. ROLLA. (*nog achter het tooneel.*)

SOLDAAT.

Wat wilt, gy eerwaardige Vader?

ROLLA. (*treedt te voorschyn in
monniks kleeding.*)

Zeg my, Vriend! waar wordt de gevangen Spanjaard
Alonzo bewaakt?

SOLDAAT.

Hier in deeze tent.

ROLLA.

Hier? — Laat my dan binnen!

SOLDAAT.

Terug! ik mag niet.

ROLLA.

Hy is myn Vriend.

SOLDAAT.

Al waart gy zyn broeder.

ROLLA.

Welk noodlot is hem beschooren?

SOLDAAT.

Met Zonnen-opgaan moet hy sterven.

ROLLA.

Ha! dan kom ik nog juist van pas.

SOLDAAT.

Om getuigen van zyn doodte zyn.

ROLLA.

Ik moet hem spreken.

SOLDAAT.

Terug!

ROL-

Is hy alleen?

ROLLA.

Ja!

SOLDAAT:

Ik bid u, laat my by hem!

ROLLA:

SOLDAAT:

Vergeefs! Het bevel was gestreng.

ROLLA: *(haalt de diamanten Zon voor den dag, die hem de Koning tot een geschenk gaf.)*

Zie deeze kostbaare diamanten!

SOLDAAT.

Wat hebt gy daarmede voor?

ROLLA.

Zy zyn voor u, Laar my maar by hem.

SOLDAAT.

Zoekt gy my omtekoopen? Ik ben een oude Castiliër:

ROLLA.

Neem ze, en doe een goed werk!

SOLDAAT.

Terug! ik ken myn plicht. —

ROLLA.

Zyt gy gehuwd?

SOLDAAT.

Ja.

ROLLA.

Hebt gy kinderen?

SOLDAAT.

Vier kleine jongens.

H 2

ROLA

116 DE DOOD VAN ROLLA.

ROLLA.

Waar liet gy hen?

SOLDAAT. (*op een zachter toon.*)

Te huis in myn Vaderland.

ROLLA.

Bemint gy uwe vrouw en kinderen?

SOLDAAT. (*aangedaan.*)

Myn God! zou ik ze niet lief hebben?

ROLLA.

Als gy nu in dit vreemde land sterven moest?

SOLDAAT.

Dan zouden myne kameraads hen myn laaſten groet en zegen te huis brengen.

ROLLA.

En als dan iemand zo wreed geweest ware, om uwe kameraaden den toegang te ontzeggen?

SOLDAAT

Wel nu?

ROLLA.

Alonzo heeft ook vrouw en kinderen. Zyne in droefheid gedompelde gade zêndt my herwaards, om den laaſten groet en zegen van hem af te haalen.

SOLDAAT.

Loop maar binnen!

ROLLA. (*terwyl hy nader by komt.*)

O heilige Natuur! nooit verloochent gy u zelve. — Alonzo! waar zyt gy? — Daar ligt hy en sluimert — (*hy ſchudt hem by den arm.*) Alonzo! Ontwaak!

ALON-

ALONZO. (*uit den slaap ontwaakende.*)

Komt gy my nu reeds halen? (*Hy beurt zich op.*)
Ik ben gereed.

ROLLA.

Wees welgemoed!

ALONZO.

Welk een stem!

ROLLA.

Ik ben Rolla.

ALONZO. (*in zyne armen ylende.*)

Rolla! — ben ik in de daad ontwaakt? — Hoe komt gy hier?

ROLLA.

Het is thans geen tyd om te vraagen en te antwoorden.
(*Hy werpt zyn Kleed af.*) Dit bedriegelyk gewaad nam ik het lyk van eenen priester af, die heden in den slag sneuvelde. Neem gy het, en vlucht!

ALONZO.

En waar blyft gy dan?

ROLLA.

Ik blyf hier in uw plaats.

ALONZO.

Nooit!

ROLLA.

Ik bid u, geen bedenkingen! Kleed u en vlucht!

ALONZO.

Gy sterven voor my? Neen, liever een tweevoudige dood!

ROLLA.

Wie zegt u dat? Ik zal niet sterven. Alonzo is hier

118 DE DOOD VAN ROLLA.

gehaat, ik niet. Slechts een korte gevangenis, waaruit uw arm my ras verlossen zal.

ALONZO.

Dan kent gy het bedorven hart van Pizarro niet. Gy ontruikt hem zyn buit, hy zal knarstanden van spyt, en u aan zyn wraak opofferen.

ROLLA.

Geenszins! een aanmerkelyk losgeld....

ALONZO.

Zyn bloeddorst is nog onverzadelyker dan zyne geldzucht.

ROLLA.

En al ware dat zo, wat zou dat nu afdoen? — Ik ben alleen in de waereld, een op zich zelve bestaand wezen, dat aan niemand verbonden is, een struik in de zandwoestyn. Houw hem af, wie zal er naar vraagen? Gelukkig als een paar goede menschen zich nog by zyn vuur verwarmen. — Gy, daarentegen, zyt echtgenoot en vader. Aan uw leven hangt het welvaaren of de elende van een brave vrouw, van een stamelend kind. Voort, voort! neem dit gewaad en vlucht!

ALONZO.

Wilt gy my tot een laffen moordenaar van myn Vriend maaken? — Wilt gy my een leven schenken, dat onophoudelyke rampen geduurig zouden verbitteren?

ROLLA.

Alleen in Cora's armen zult gy aan my gedenken. Een traan in de kelk uwer vreugde, dat is het alles. Ik heb-

heb vruchteloos in de waereld geleefd. Vergun my de laatste vreugde, dat ik ten minsten niet vruchteloos sterfe.

ALONZO.

Kan een Vriend my zo martelen! Myn sterfuur valt my zwaar.

ROLLA.

Ik kan u niet eens een groet van uwe lieve vrouw brengen, want zy is volstrekt buiten kennis. Zy valt van de eene zinneloosheid in de andere.

ALONZO.

O myn Cora!

ROLLA.

Als gy u niet ylings by haar begeeft, dan vrees ik voor haar leven.

ALONZO. (*verschrikt*)

Voor haar leven?

ROLLA.

Gy sterft, zy sterft, uw arm kind wordt een wees.

ALONZO.

Rolla zal zyn vader zyn.

ROLLA.

Rolla? — Meent gy dat Alonzo? — Rolla zou Cora's dood overleven?

ALONZO.

God! geef my sterkte in deezen fryd!

ROLLA.

En wat baat u toch uwe hardnekkigheid? — Gy wilt niet vluchten? — Welaan! ik ook niet. Ik blyf hier. Geen geweld zal my van u scheiden. — Gy zult het ver-
maak

maak hebben my aan uwe zyde te zien sneeven. Dan is Cora geheel verlaaten.

ALONZO.

Mensch! gy maakt my ylhoofdig.

ROLLA.

Als gy volhardt, dan is alles en zeker verloren. Doch vlucht gy, dan is 'er nog uitkomst mogelyk. Men zal my zo schielyk niet ter dood veroordeelen. Ik zal Pizarro met gewigtige ontdekkingen vleijen, ik zal tyd zoeken te winnen; gy vliegt naar het leger, versamelt onze jonge manschappen by elkander, koopt in den aanstaanden nacht als een onverwachte donderbui opzetten, en brengt uwen Vriend in zegepraal te rug! — Op, Alonzo! de dag breekt aan. Sammel niet! Vlucht in Cora's armen! red haar leven! Keer dan weder en red het mynè!

ALONZO.

Rolla! waartoe verleidt gy my?

ROLLA.

Heeft Rolla ooit een onedele daad van u begeerd? — (*Hy werpt hem het priesterlyk gewaad om.*) Trek dit kleed aan, houd uw keten wel vast, dat ze geen geraas maake; vermom u, zo veel gy kunt! — Nu — ga dan! — God zy met u! — (*Met aandoening.*) Groet Cora! — en zeg haar dat zy my onrecht deed.

ALONZO. (*hem aan zyn hart drukkende.*)

Vriend! — ik heb geene woorden...

ROL-

ROLLA.

Gevoel ik niet die warme traan, die op myn wangen druppelt? Ga heen, ik ben beloond.

ALONZO.

Binnen weinige uren keer ik weder om u te verlossen, of met u te sterven. (*Hy gaat, zonder tegengehouden te worden, heen.*)

Z E V E N D E T O O N E E L.

ROLLA. (*alleen.*)

(*Hem naziende, na eene korte tusfchenpoozing*) Hy is heen! — Voor de eerſtemaal heb ik een mensch bedrogen. Dat zal de God der waarheid my vergeeven! — Hy vleit zich met de hoop van my wedertezien. — Ja dáár mogelyk, dáár, waar Cora my minnen zal! — Baatzuchtig mensch! Beken maar openhartig voor u zelve: Gy ſterft met de gedachte dat, wanneer ook Cora eens naar onzen algemeenen Vader gaat, haar eerſte vraag zal zyn: Waar is Rolla? — Wie komt daar?

A G T S T E T O O N E E L.

ROLLA. ELVIRA

ELVIRA.

Wel nu, Alonzo, hebt gy u nu beter beraaden? (*Ziedra zy Rolla ziet*) Wat is dat? Wie zyt gy? waar is Alonzo?

H 5

ROL-

ROLLA.

Wat wilt gy eerst weeten?

ELVIRA.

Waar is Alonzo?

ROLLA.

Voort!

ELVIRA.

Ontvlucht?

ROLLA.

Ja.

ELVIRA.

Ha! men moet hem terstond achterhaalen. (*Zy wil heengaan.*)

ROLLA. (*houdt haar tegen.*)

Blyf! ik laat u niet gaan.

ELVIRA.

Vermete! ik zal den wacht roepen.

ROLLA.

Doe wat gy wilt, zo Alonzo maar tyd wint.

ELVIRA. (*weder voort willende.*)

Zo gy my aanraakt....

ROLLA.

Niet van uw plaats! (*Hy sluit haar in zyne armen.*)ELVIRA. (*haalt een dolk voor den dag.*)

Ik zal u met deezen dolk doorsteeken.

ROLLA.

Stoot toe! maar nog in het vallen zal ik u in myne armen klemmen.

ELVIRA.

Waarlyk? denkt gy zo? — ei, dan was het wel der moeite waardig u nader te leeren kennen. — Laat my los, ik blyf.

ROL-

ROLLA. (*haar loslatende.*)

Het is volbragt! Nu is hy ver genoeg.

ELVIRA.

Is Alonzo door uw hulp ontkomen?

ROLLA.

Door de myne.

ELVIRA.

En dat durft gy my zeggen?

ROLLA.

Waarom niet?

ELVIRA.

Wilt gy den dood in zyne plaats lyden?

ROLLA.

Ja.

ELVIRA.

Gy zyt een zeldzaam Vriend.

ROLLA.

Ik deed het niet uit vriendschap.

ELVIRA.

Wat anders!

ROLLA.

Dat is u hetzelfde.

ELVIRA.

Ik merk gy zyt zuinig op uwe woorden.

ROLLA.

Ik handel, zo als gy ziet.

ELVIRA.

Wie zyt gy?

ROLLA.

Myn naam is Rolla.

ELVIRA.

De Veldheer der Peruaaners?

ROL.

ROLLA.

Dat was ik.

ELVIRA.

Is het mogelyk! Gy in onze macht?

ROLLA.

Volkomen.

ELVIRA.

Heeft men u mogelyk verwaarloosd? Dreef de wraak
u herwaards?

ROLLA.

Hoe verstaat gy dat?

ELVIRA.

Heeft uw Koning u mogelyk niet naar verdienste
beloond?

ROLLA.

O, zelf boven verdiensten.

ELVIRA.

En gy zyt toch hier? — niet uit wraak? — niet uit
vriendschap? — en echter hier? —

ROLLA.

En echter hier.

ELVIRA.

Dan ken ik slechts nog één hartstocht, die dit waag-
stuk onderneemen zou.

ROLLA.

Wel nu?

ELVIRA.

De liefde.

ROLLA.

Gy hebt het geraden.

EL.

ELVIRA.

Gy bemint? — en wie?

ROLLA.

Dat is u het zelfde.

ELVIRA.

En gy hoopt door deezen flap....

ROLLA.

Ik hoop niets.

ELVIRA.

Nu versta ik u. Uwe beminde is dood. Wanhoop, verdriet in het leven bragten u hier.

ROLLA.

Zo als gy wilt.

ELVIRA.

Ik beklaag u.

ROLLA.

Ik bedank u.

ELVIRA.

Was uw verlies door niets te vergoeden?

ROLLA.

Door niets.

ELVIRA.

Gy zyt nog zo jong, en wilt reeds de Waereld en het genot van uwen roem vaarwel zeggen?

ROLLA.

Roem is slechts een geschenk der nakomelingschap.

ELVIRA.

Maar hoe, als gy uw vaderland nog gewigtige diensten kon betoonen?

ROLLA.

Dat zou ik doen, als gy my niet ombrengt.

EL.

ELVIRA.

En op welke wyze?

ROLLA.

Met tegen u te stryden.

ELVIRA.

En dat durft gy my in 't aangezicht zeggen?

ROLLA.

Het spyt my, dat gy Pizarro zelve niet zyt.

ELVIRA.

Waarom!

ROLLA.

Dan zou ik het hem zelve in zyn aangezicht gezegd hebben.

ELVIRA.

Ha! gy zyt een man, zo als ik de mannen wensch.

ROLLA.

Evenaar my dan, als gy kunt.

ELVIRA.

Ik u evenaaren? Ik beh immers maar een zwakke vrouw!

ROLLA.

Gy een vrouw?

ELVIRA.

Verwondert gy u daarover?

ROLLA.

O neen!

ELVIRA.

Recht zo, de held moet zich over niets verwonderen.

ROLLA.

Althans niet over een vrouw.

EL-

ELVIRA.

Ook dan niet, als zy voor een stoure groote daad vatbaar ware?

ROLLA.

Ook dan niet.

ELVIRA.

Gy hebt immers eerbied voor onze Sexe?

ROLLA.

Gy zyt beter en flechter dan wy.

ELVIRA.

Wanneer ik u uw vaderland en den vrede wedergaf, zoudt gy my dan onder die beteren tellen?

ROLLA.

Mogelyk.

ELVIRA.

Slechts mogelyk?

ROLLA.

Is het dan genoeg te weten, *hoe* gy handelt? en kan ik gissen, *waarom* gy dus handelt?

ELVIRA.

Hoogmoedig Man! hoe wint men uwe vriendfchap?

ROLLA.

Door vriendfchap.

ELVIRA.

Welaan, ik zal het beproeven. De dag breekt pas aan, het is nog tyd. Neem deezen dolk, volg my.

ROLLA.

Waarheen?

ELVIRA.

Ik breng u in Pizarro's fleepkamer, gy ftoot den dolk in zyn hart, wy vluchten; uw vaderland is vry, gy zyt vry.

ROLLA.

ROLLA.

Wat deed Pizarro u?

ELVIRA.

Zyn roem lag in de armen myner liefde; zy vielen beiden in één slag.

ROLLA.

Gy beminde hem voorheen?

ELVIRA.

Zo dacht ik, toen ik hem hoorde bewonderen.

ROLLA. (*zeer koel*)

En gy begeert, dat ik hem nu in den slaap zal vermoorden?

ELVIRA.

Wilde hy niet Alonzo geboeid ombrengen? Wy betaalen hem met gelyke munt. De slapende en de geboeide zyn beiden weerloos.

ROLLA.

Geef my dan den dolk.

ELVIRA.

Hier is hy.

ROLLA.

Ga vooruit!

ELVIRA.

Den wacht voor de tent moet gy eerst nedervellen,

ROLLA.

Moet ik?

ELVIRA.

Hy zou ter wapen roepen.

ROLLA.

Neem dan uw dolk terug!

EL-

ELVIRA.

Waarom?

ROLLA.

Deeze wacht is een mensch.

ELVIRA.

Nu ja.

ROLLA.

Een mensch! verstaat gy my wel! Niet alle menschen
zyn menschen.

ELVIRA.

Wat wilt gy daarmede zeggen?

ROLLA.

Deeze wacht, die door geen geld was ontekoopen,
wierd door zyn gevoelig hart omgezet. Hy is myn
broeder, ik doe hem niet.

ELVIRA.

Welaan, wy zullen beproeven hem te bedriegen.
Verberg uw dolk. Hedaar! Wacht!

NEGENDE TOONEEL.

DE SOLDAAT. DE VORIGEN.

SOLDAAT.

Waar wilt gy heen?

ELVIRA.

Waar is uw gevangene?

SOLDAAT.

Waar anders dan hier? (*Hy ziet Rolla.*) Wat is dat?
(*Hy ziet rondom zich.*) Heilige God! Alonzo is ont-
vlucht.

I

EL-

ELVIRA.

Gy zyt verloren.

SOLDAAT. (*tegen Rolla.*)

Gy hebt my bedrogen. Ik moet sterven. Ach myn vrouw! Ach myne kinderen!

ROLLA.

Wees onbezorgd! Pizarro heeft by den ruil niets verloren. Hy zal u verschoonen. Ik geef'er u myn woord op.

ELVIRA.

En ik ook. Doch wy moeten terstond den Veldheer van dit voorval kennis geeven. Ik breng deezen Man by hem. Vergezel ons!

SOLDAAT.

Hy zal my ter dood veroordeelen.

ELVIRA.

Ik sta u borg voor zyne genade.

ROLLA.

En ik.

SOLDAAT.

Ach, schoone Vrouw! om myner arme kinderen wille!...

ELVIRA.

Kom, kom maar voort; u zal geen hair leed geschieden. — Welsan, Rolla! hebt gy u beraaden?

ROLLA.

Ik volg u.

ELVIRA.

De doods-engel der dwingelanden zweeve voor onze schreeden! (*Zy gaan beiden heen.*)

TIEN.

TIENDE TOONEEL.

PIZARRO'S tent.

(Pizarro alleen, wentelt zich in een rusteloozen sluimer op zyn rustbed, en spreekt in zyn slaap afgebroken woorden.)

Bloed — bloed — geengenade! — wraak — wraak —
— houdt hem neder — zo — daar ligt de tomp. —
Ha! ha! ha! — Die schoone blonde lokken — met
bloed geverwd —

ELFDE TOONEEL.

ELVIRA. ROLLA. (komen zachtjes binnen.)

ELVIRA.

Daar ligt hy. Nu schielijk!

ROLLA.

Ga, haat my niet met hem alleen!

ELVIRA.

Waarom?

ROLLA.

Ik moorde niet in tegenwoordigheid van een vrouw.

ELVIRA.

Maar....

ROLLA.

Ga, of ik wek hem.

ELVIRA.

Roep my dan, als de zaak volbragt is.

ROLLA.

Wacht daar buiten.

ELVIRA.

Schielyk toch, eer hy ontwaakt. (*Zy gaat heen.*)

TWAALFDE TOONEEL.

ROLLA. PIZARRO (*slaapende.*)

ROLLA. (*treedt met over elkander geslagen armen voor hem, en ziet op hem neder.*)

Dit is dan de Verstoorer onzer vrede, de Roover, die een vertoornde Godheid ons ten geesfel zond? Hy slaapt in de daad. Kan zulk een mensch ook slaapen?

PIZARRO. (*in zyn droom.*)

Laat my — laat my — Weg gy geesten. O! O!

ROLLA.

Ik vergiste my — hy kan niet slaapen. O alle gy booswichten, ziet op dit rustbed neder! Zo slaapt de misdaadige mensch.

PIZARRO. (*ryst verschromt op.*)

Wie daar? Wacht!

ROLLA. (*den dolk trekkende.*)

Geen woord, of gy zyt een man des doods.

PIZARRO.

Verraad!

ROLLA.

Spreek zacht, ik beveel het u.

PIZARRO.

Wie zyt gy?

ROLLA.

Een Peruaaner, gelyk gy ziet; myn naam is Rolla.

Uw

Uw leven staat in myn hand. Gy roept vergeefs om hulp, deeze arm zal sneller zyn dan uw wacht.

PIZARRO.

Wat begeert gy?

ROLLA.

Niet uw dood. Ik had u in den slaap kunnen vermoorden. Ik deed het niet. Stel u daarom gerust.

PIZARRO.

Spreek dan!

DE TIENDE TOONEEL.

ELVIRA. DE VOORIGEN.

ELVIRA. (*schielyk binnenvallende.*)

Wel nu? — wat is dat? (*tegen Rolla.*) Verrader!

ROLLA.

Rolla moordt niet.

PIZARRO.

Wie dan? (*Elvira brak aanzienste.*) Gy? Gy? — Laaghartige!

ELVIRA.

Ware ik dat, uw dood zou nooit myn plan zyn geweest. Neen, niet myn wraak, niet myne yverzucht was het, die my wenkte. Myn dolk wierd door de menschheid bestuurd. Hy doelde den Kroonenroover, den overheerscher van een onschuldig volk. Peru den vrede wederteggeeven, dien gy dit land ontfleede, dat was het waarom ik uwen dood besloot.

ROLLA.

Ware die daad zo edel geweest, als haar doel, ik zou u bewonderen.

ELVIRA,

Zy is edeler dan eene die ik ooit deed. Waarom voerde ik ze niet zelf uit? waarom vertrouwde ik ze aan u? Weet, ontydige Menschenvriend! dat myn moord barmhartiger was dan uwe verschooning.

PIZARRO.

Zwyg, dulle Vrouw! Die barmhartigheid zal u duur te staan komen. (*De wacht komt binnen.*) Gryp deeze Vrouw aan, zy wilde uwen Veldheer vermoorden. Werpt haar in de diepste gevangenis. — Peins op nieuwe folteringën!

ELVIRA

Gy blyft Pizarro, gelyk ik Elvira. De dood is my welkom, daar my deeze slag mislukte. Maar eerst moet gy my nog hooren. (*Woedende.*) Ja, ik wilde uit barmhartigheid u zonder smarten uit de waereld zenden; maar gy zyt door het lot gedoemd, om door berouw en knagingen van uw geweten langzamerhand dood gemarteld te worden. Welaan; vermoord ook my, gy moordenaar der volken! Herinnert gy u nog, hoe uw gladder tong myne onschuld ondermynde, my van myne zaligheid beroofde? Hoort gy nog de laatste woorden myner oude stervende moeder, hoe zy den verleider van haar kind vervloekte? Ziet gy nog wel de laatste stuipen myns broeders, die de eer van zyn zuster wilde wreeken, en door uw moordend staal sneuvelde? — Kom — kom,

kom, verwaanten booswicht! volg my, kott' of laat, in den killen schoot van 't graf; de muziek tot uw ontfangst is reeds gereed: de vloek van myne moeder! de zieltoogende kreet van mynen broeder! en het akelig geschrei van tallooze, door u vermoordde menschen wrak schreeuwende, volken!

PIZZARRO. *(zyn ontzetting verbergende, tegen den waait.)*

Zult gy myn bevel ter uitvoer brengen?

ELVIRA.

Gy, Rolla! hebt my bedrogen, ik vergeef het u. Laat uwe verachting my niet volgen in het graf! Ik was voorheen een deugdzamen mensche, vroom en onbesproken van zeden. Als gy eens wist, hoe deze huichelaar myne onschuld bedrogen, hoe hy myn geloof aan de deugd langzamerhand ondermynd, hoe hy my van trap tot trap in den diepsten afgrond der ondeugd gestort heeft, gy zoudt my betreuren.

ROLLA.

Ik betreur u.

ELVIRA.

Een verzachtende druppel in den gloed van myn geweten. Vaarwel! — en — gy reeds levend verdoemde! Zondig er maar vry op af! Zondig maar! Ha! Wy zullen elkanderen ras wederzien! De folteringen, die gy voor my uidentkt, veracht ik. Myn verheven wil zweeft steeds voor my. Het noodlot belette my groot te leeven, doch groot te sterven kan het my niet beletten. *(Zy gaat heen)*

VEERTIENDE TOONEEL.

PIZARRO. ROLLA.

ROLLA.

Ik zou niet gaarne in uw plaats willen zyn.

PIZARRO.

Maar nu, verklaar my het dubbelde wonder u hier te zien, en wel als myn Beschermgod.

ROLLA.

Ik kwam om myn Vriend Alonzo te redden.

PIZARRO.

Dan kwam gy vruchteloos. Ik ben u hoogen dank schuldige reisch alles wat ik heb, doch niet het leven van deezen man.

ROLLA.

Hy is in veiligheid.

PIZARRO.

Wie?

ROLLA.

Uw gevangene.

PIZARRO.

Ontvlucht?

ROLLA.

Ja.

PIZARRO.

Hel en duivel hoe is dat mogelijk?

ROLLA.

Hoe? waarom niet? gy houdt ons voor Barbaaren! leer nu van my, dat wy ook de vriendschap kennen.

PIZARRO.

Hoe? Gy waagde....

ROL.

ROLLA.

Ja. Ik was vermoemd in een priesterlyk gewaad, en drong door tot in zyn tent, gaf hem het kleed over; hy ging heen, ik bleef.

PIZARRO.

Ha! Gy hebt my den schoonften bult ontruikt...

ROLLA.

Hy is Veldheer, ik ben het ook. Moord my in zyn plaats!

PIZARRO.

Man! Gy dwingt my u te bewonderen.

ROLLA.

Ik moet my waarlyk fchaamen, dat zelf een vrouw deeze bewondering met my deelt. Kwam Elvira niet met het zelfde oogmerk by hem?

PIZARRO.

Deed zy dat? — Die vervloekte Vrouw! — Waarlyk, alles wel ingezien, moet ik u bedanken, dat gy ter rechter tyd Alonzo's vlucht bevorderde. Had zy hem gevonden, hem tot haar werktuig verkoren, dan ware de verraderlyke moord reeds aan my volbragt.

ROLLA.

Dat is niet waar. Alonzo zou even zo gehandeld hebben als ik.

PIZARRO.

Meent gy dat? Daar twyfel ik toch aan, en honde my ten hoogften aan u verplicht. Spreek, waarmede kan ik u beloonen?

13^e DE AD DOOR VAN ROLLA.

ROLLA.

Vraagt gy dat nog?

PIZARRO.

Gy zyt vry.

ROLLA.

Zonder twyfel.

PIZARRO.

Beken maar, dat uwe vyand u in grootmoedigheid
gelyk is.

ROLLA.

Gy doet uwen plicht.

PIZARRO.

Ga heen, en als wy elkander weder met de wapenen
in de hand mogten aantreffen...

ROLLA.

Dan vechten wy als braaven Mannen voegt.

PIZARRO.

Ik zal u altyd verschoonen.

ROLLA.

Doe dat niet; want nu ik u kenne, zyt gy de eerste;
dien ik op het slagveld zou opzoeken. Vaar intusschen
wel. God verbeter uw hart! (*Hy gaat heen en keert
wederom.*) Nog eens. De wacht aan Alonzo's tent
heeft zyn plicht gedaan, hy is onschuldig aan de vlucht
van myn Vriend. Vergeef het hem!

PIZARRO.

Gy vordert veel.

ROLLA.

Is myn begeerte onbillijk; dan blyf ik hier, en lyde
wat hy lyden moest.

PI-

PIZARRO.

Hoe! gy wilt voor een gemeen Soldaat uw leven waagen?

ROLLA.

Hy is een mensch, dien ik in het ongeluk stortte.

PIZARRO.

Trok heen in vrede, ik vergeef het hem.

ROLLA.

Geef my uw hand daarop.

PIZARRO. *(hem de hand gevende)*

Laat ons vrienden zyn.

ROLLA.

Leef vreedzaam onder ons, dien twee God, gelyk wy den onzen, wees de vriend der deugd, en gy zyt ook de myn!

PIZARRO.

Als gy het edele doel myner daaden, den troon van Quite, my infuist...

ROLLA.

Nu is het genoeg! Vaarwel! *(Hy gaat heen)*

PIZARRO. *(na een korte tuschenpoosing.)*

En ik laat hem in vrede heentrekken? — Het is gevaarlijk een dweeper aantehooren, men wordt tegen wil en dank in zyne dromeryen ingewiegd. — Doch hy heeft myn woord. — Myn woord? — Moet ik den Kapellaan vragen, of men een heiden ook woord moet houden? Maar deeze heiden is een held, en de helden hebben overal slechts een geloof. *(Hy gaat heen.)*

VTF.

140 DE DOOD VAN ROLLA.
VYFTIENDE TOONEEL.

(Een open plaats, niet verre van het Peruaansche leger.)

ATALIBA. (*rust onder een boom.*)

Hoe stil en eenzaam is de gantsche Natuur rondom my! Is het niet na sene zege, als na een afgaande koorts? Men verheugt zich over het uitgestaane gevaar, en heeft naauwlyks zo veel kracht over om zich te verheugen. Hier lachgen zwemt in traanen, en het juichen is met zuchten omgeeven. — Waarlyk! De zege is een kostbaare waare; de geschiedenis noemt slechts de verslagenen; en moest de ongelukkigen rollen. De afgedrukte pyl schynt slechts één hart te treffen, en doorboort dikwils honderden. — Ach! hoe gaarne ruilde ik al myn zege voor één vrolyk oogstfeest. —

ZESTIENDE TOONEEL.

EEN HOVELING, (*treedt te voorschyn*.)

HOVELING.

De heraut keerde zonder troost terug.

ATALIBA.

Is Alonzo dood?

HOVELING.

Hy leeft. Maar de Spanjaards versmaaden het losgeld. Uwe schatten, zeiden die trotschaars, behooren ons. Binnen weinige dagen zyn wy uwe heeren. Het recht huisvest in onze sterkte.

ATA-

ATALIBA.

Ha! nog niet vernederd? Wast deeze slang, die om myn kroon schuifelt, dan geduurig aan? — Waar is Alonzo's gade?

HOVELING.

Zy vluchtte met haar kind; waarheen weet men niet. Het leger is in een sombere droefheid gedompeld; want ook Rolla is verdweenen.

ATALIBA.

Rolla? Onmogelyk! — Hy my verlaaten, daar gevaar en ellende my omringen? — God! is 'er dan niemand, die lust heeft om zynen Koning aftełosfen. Hoe gaarne wilde ik met den geringsten van myn volk ruilen.

Z E V E N T I E N D E T O O N E E L .

ALONZO. (*in priesterlyke kleding.*)

DE VORIGEN.

ALONZO.

Myn koning! ik zie u weder.

ATALIBA.

Alonzo, zyt gy het?

ALONZO.

Waar is myn Vrouw?

ATALIBA.

Heuchelyke verschyning!

ALONZO.

Waar is myn vrouw?

ATA-

ATALIBA.

Hoe zyt gy ontkomen?

ALONZO.

Een half wonder heeft my gered.

ATALIBA.

Spreek!

ALONZO.

Wie anders dan Rolla kon den verheven gloed der vriendschap dit offer brengen? Wie dan Rolla kon, in dit gewaad vermoord, tot in myn kerker dringen? Hy was het, die myne kerrenen verbrak, om zich zelven daarmede te beladen.

ATALIBA.

Rolla in de macht des vyands? Ach! gy brengt my een nieuwe wonde toe.

ALONZO (*zyn kleed afwerpende.*)

Geef my een zwaard en vyfhonderd welbetraden mannen, ik ga hem redden.

ATALIBA.

Zal ik in u myn laatste toeverlaat waagen?

ALONZO.

De vyand is moedeloos; het leger aan de rechterzyde zwak versterkt; door wreedheden heeft Pizarro zich gehaat gemaakt; de soldaaten morren; laat hen geen tyd over om zich te bezinnen. Nog eene zege, en wy jagen hen allen in Zee, dat de baaren onzen nood met hunne roofzucht verflinden.

ATALIBA.

Kom, ik zal zelf hun leger bespieden, ik zal zien,
hoe

hoe en waar een aanval mogelyk is.

ALONZO.

Stel u minderaan het gevaar bloot. Gy zyt Koning....

ATALIBA.

Waarde kinderen gevaar dreigt, daar gaat de vader zelf.

ALONZO.

Zo laat my slechts vooraf myn lieve Vrouw omhelzen!

ATALIBA. (*verschrikt*).

Uw Vrouw!

ALONZO.

Zekerlyk heeft Cora veel geleden.

ATALIBA.

Daar kan ik van getuigen.

ALONZO.

Eén oogenblik, en ik ben weder by u.

ATALIBA.

Waar wilt gy haar zoeken?

ALONZO. (*verschrikt*).

Is zy niet hier?

ATALIBA.

Haar angst dreef haar elders.

ALONZO.

Waarheen?

ATALIBA.

Weetik het? Mogelyk in de gebergten by haar vader...

ALONZO.

God! welkeen kille huivering omvangt alle myne leden!

HOVELING.

Op het slagveld heeft men haar gezien. Uwen naam
riep zy totdat het duister wierd.

ALON-

44 DE DOOD VAN ROLLA.

En toen?

ALONZO.

HOVELING.

Toen is zy in het woud verdweenen.

ALONZO.

In het woud, dat van vyanden wemelt! Cora! Cora!
(*Hy wil heengaan.*)

ATALIBA.

Alonzo! waarheen?

ALONZO.

Daar de angst en wanhoop my dryven. — Goede Inca! gy zyt in veiligheid; de overwonnen vyand durft geen aanval waagen. Gy, beschermmer van ieders recht! eer het recht der Natuur! Myn Vrouw, myn kind, myn alles is verlooren. Ontslaa den Veldheer van zyn plicht, opdat de echtgenoot zyne verdwaalde gade zoek.

ATALIBA.

Ik gevoel uwe smart. Ga, doch vergeet onzen Rolla niet!

ALONZO.

Cora! Rolla! welk een goede Engel leidt myne onzekere schreden! (*Hy gaat heen.*)

ATALIBA. (*tegen den Hoveling.*)

Leen my een oogenblik uw zwaard. (*De Hoveling geeft hem het zwaard over. Ataliba beproeft het om het te zwaaijen, doch moet den arm ras laten zinken.*) Het gaat nog niet. — Ongelukkige Koning! — Wat baat de schrandereheid van vernuft, en de moed van het hart, als het ligchaam haar weêrstreeft. (*Hy gaat heen.*)

VYF.

V Y F D E B E D R Y F.

Een afgewasfen woud. Op den achtergrond, tusſchen de boomen, ziet men in het verſchiet een van takken gevlochten hut. Het blikſemt en dondert

E E R S T E T O O N E E L.

CORA. *(Met haar kind in den arm, ademloos zuchtende; het hair vloeit haar wild om den hals.)*

Ik kan niet meer! — de Natuur is zwakker dan de Liefde — myn hart is gewillig — maar ik kan niet meer! — gy ſluimert lieve jongen. Ach! uw vader ſlaapt! — Gy zult weder ontwaaken, myn Alonzo nooit! — Waarom ben ik toch moeder? — waarom boeit dit kind my nog aan het leven? — Ik ben zo ongelukkig, dat ik zelf niet ſterven mag! — Waar ben ik? — Waar dreef de angst my heen? — De blikſemſtraalen verlichten dit duistere woud, maar geen enkel menſchelyk voetpad doet zich op voor myne oogen. De donder rolt over het gebergte, hy verdooft myn zwakke ſtem! — Ik kan niet meer — myne voeten kunnen my niet verder draagen. — *(Zy valt onder een boom neder.)* Lieve Jongen! hoe zorgloos lacht gy. Zischt, gy blikſems! klatert, gy donders! de lieve onſchuld is op den arm van zynen moeder ingeſluimerd. — Hier zal ik u een bed bereiden van mos en zachte blaaden — met mynen ſluijer zal ik u bedekken, en dan aan uwe zyde ſterven! — *(Zy heeft*

K

het

het kind naast haar een leger toebereid, haaren spijer afgerukt, en hem daarin gewikkeld.) Zo, lig daar en sluimer, en mogt gy nooit weder ontwaaken, om aan den ontzielden boezem uwer ongelukkige moeder vergeefs voedsel te zoeken. — Wat deert my! — alles wort beneveld voor myn gezicht! — machteloos beeven alle myne leeden — myn zenuwen zyn verslapt — is dat de dood? — *(Zy leunt met haar hoofd krachteloos tegen een boom.)*

STEM VAN ALONZO. *(op een verren afstand.)*

Cora!

CORA. *(verschrikt.)*

Wat is dat?

STEM VAN ALONZO.

Cora!

CORA.

Is dit de weërgalm van den donder in het gebergte?

STEM VAN ALONZO.

Cora!

CORA.

Hoor de geësten roepen.

STEM VAN ALONZO.

Cora!

CORA. *(zich herstellende.)*

Bedrieg my niet, myn hart! Is dit de stem van myn Alonzo?

ALONZO *(nog geduurig in de diepte van het woud.)*

Cora!

CORA. *(eenige schreden van haar kind afgaande.)*

Alonzo! waar zyt gy?

ALONZO.

Cora!

CO-

CORA. *(nog eenige schreden de stem volgende.)*

Het is zyn stem! Alonzo!

ALONZO.

Cora!

CORA. *(altyd verder gaande.)*

Alonzo! — Ha, welk eené nieuwe kracht bezielt my!

ALONZO. *(een weinig nader.)*

Cora! Waar zyt gy?

CORA.

Hier! hier! *(Zy verdwynt achter de boomen.)*

(Men hoort de stemmen van Cora en Alonzo nog een tydlang in de verte elkanderen beurtelings roepende. Zy naderen elkanderen, en een gil van verrukking, die men tgter zter zwak hoort, doet eindelyk gissen, dat zy elkanderen gevonden hebben.)

T W E E D E T O O N E E L.

TWEE VERDWAALDE SPAANSCH E SOLD A A T E N.

E E R S T E.

Waar dwaalen wy toch heen, Kameraad?

A N D E R E.

Ik geloof haast, dat wy van den rechten weg af zyn.

E E R S T E.

Ja, Kameraad! ik verlaat my op u.

A N D E R E.

Wy moeten niet ver van het leger zyn, my dunkt, ik hoor de veldpost roepen.

E E R S T E.

Wie weet of dat geen wapenkreet is?

K 2 .

A N -

ANDERE.

Nu kom dan schielijk voort!
(*Zy gaan beiden voort, en struikelen tegen het Kind.*)

EERSTE.

Hedaar? Broeder! wat ligt daar?

ANDERE. (*ligt den sluifer op.*)

Het is een Kind!

EERSTE.

Hoe komt dat Kind hier?

ANDERE.

Ei, wat raakt ons dat? Laat het maar liggen, het is
een Heidensch Kind.

EERSTE.

Hy slaapt zo zoet. Ik heb 'er te huis ook een even
zo oud als deeze. Wat dunkt u, Kameraad! dat ik het
maar medenam?

ANDERE.

Nu pak het dan maar op; maar ik bedank 'er voor,
als het u te zwaar wordt.

EERSTE. (*het Kind in zyn armen vattende.*)

Dat kleine ding is zo ligt als een veder.

ANDERE.

Hier achter het bosch wordt het weder helder.

EERSTE.

Ga maar vooruit! (*Zy verwyderen zich*)

DE STEM VAN CORA. (*van de andere zyde.*)

Hier, Alonzo! hier liet ik hem.

TWEDE SOLDAA. (*achter het tooneel*)

De takken van de boomen slaan my zo in 't gezicht.

DE

DE STEM VAN CORA. (*nader.*)

Myn hart kan my niet doen dwaalen, wy zyn 'er ter-
stond.

SOLDAAT. (*meer in de verte.*)

Links af zie ik het leger schemeren.

D E R D E T O O N E E L.

CORA EN ALONZO.

CORA.

Hier is de plaats, en onder deezen boom. (*Zy loopt
naar de boom toe, vindt den ledigen sluizer, en valt met
een gil machteloos op de aarde.*)

ALONZO. (*haar naylorde.*)

Cora! wat deert u?

CORA. (*zich opbeurende.*)

Hy is weg!

ALONZO. (*even ontfeld als Cora.*)

God in den hemel!

CORA. (*gillende.*)

Hy is weg!

ALONZO.

Laat ons zoeken!

CORA.

Myn Zoon!

ALONZO.

Waar lag hy?

CORA. (*valt op de plaats neder*)

Hier!

ALONZO.

Hy zal ontwaakt en eenige fchreden verder gekroo-
pen zyn.

CORA. (*beurt zich op en zoekt rondsomme in de struiken.*)

Nergens! Ach, nergens!

ALONZO.

Wees bedaard, wy zullen hem wel vinden.

CORA.

Fernando! myn Fernando!

ALONZO.

Hy kan niet ver van hier zyn.

CORA. (*nadat zy vergeefs rond gezocht heeft.*)

Ach! hy is weg!

ALONZO.

Weet gy wel zeker dat dit de plaats was?

CORA.

Lag hier niet de sluier? (*In wanhoop.*) Ach! een wild dier heeft hem verscheurd!

ALONZO.

Denk toch het ergste niet!

CORA.

Ik denk niets! ik zie myn bloedig Kind!

ALONZO.

Om Gods wil...

CORA.

Er is geen God!

ALONZO.

Cora! welk een ysfelyk woord!

CORA

Wat heb ik gedaan, dat hy my dit ongeluk laat overkomen?

ALON-

ALONZO.

Cora! Lieve Gade, kom in myne armen!

CORA. (*met een wanhopigen blik naar den hemel.*)

Myn Kind, of de dood!

ALONZO.

Zie! daar tusſchen de boomen is een hut.

CORA.

Ha, daar woont de roover van myn Kind! (*Zy loopt ſchielyk naar de hut toe.*)ALONZO. (*haar nadelende.*)

Wees voorzichtig, Cora! als 'er eens Spanjaards woonden...

CORA.

En al was het een verblyf der verdoemde geesten!
Holla! holla!

ALONZO.

Laat my vooruit gaan!

CORA.

Holla! holla!

VIERDE TOONEEL.

LAS CASAS. DE VORIGEN.

LAS CASAS.

Wie klopt daar?

CORA.

Geef my myn Kind terug!

LAS CASAS.

Jonge Vrouw! wat wilt gy?

K 4

ALON-

ALONZO.

God, wat zie ik! Las Casas!

LAS CASAS.

Alonzo, zie ik u weder? (*zy vallen in elkaanders armen.*)

CORA.

Goede Grysaard! gy schynt menschelyk gevoel te hebben; ontferm u over eene arme Moeder.

LAS CASAS.

Ik versta u niet.

CORA. (*zich aan zyne voeten werpende.*)

Ik zal u tot aan myn dood als maagd dienen, myn zoon zal u slaaf zyn.

LAS CASAS.

Is zy niet wel by haar zinnen?

ALONZO.

Zy is myn Vrouw, wy verlooren ons Kind.

LAS CASAS.

Waar?

ALONZO.

Zy verliet het sluimerend onder dien boom.

LAS CASAS.

Verliet zy haar Kind?

CORA. (*met een woest gelaat.*)

Gy hebt gelyk. Ik ben een ontaarde Moeder! ik heb myn Kind verlaaten! de straffe der Goden volgt my.

LAS CASAS.

Ach! dat ik troost voor u konde vinden!

ALON-

ALONZO.

Help my dit ongeluk draagen!

CORA. (*zinneloos.*)

Zie die bonte slang, hoe zy zich om het teder jongs-
ke windt — ha nu schnifelt die giftige worm — daar
boort hy zyn angel in het hart van myn Kind.

ALONZO.

Liefste Cora! wees toch bedaard!

CORA.

Daar klapwiekt de wreede vogel hoog in de lucht,
hy schiet greepig op zyn prooi neder, en vat de weer-
looze duif in zyne verflindende klaauwen — daar loert een
bloeddorstige tyger — met een sprong komt hy vanach-
ter het heestergewas te voorschyn — daar stroomt het
bloed — (*zy werpt zich op de aarde neder.*) Help! help!

ALONZO.

Myn Vrouw! myn Zoon!

LAS CASAS.

Zelf in deeze eenzame woestyn vervolgen my de
jammerbeelden der ellende.

ALONZO.

Geef ons troost, Las Casas! Gy myn Leeraar, myn
weldoener! verlaat ons toch in dit schriklyk uur niet!

LAS CASAS.

Ik blyf by u. Doch wy zyn hier 'digt by het leger,
der Spanjaarden, Vlucht naar de uwen; ik zal u ver-
gezellen.

K 5

ALON-

ALONZO.

Hoe zullen wy het onmachtige ſchepſel voortkrygen?

LAS CASAS.

Zie of gy haar kunt opbeuren.

ALONZO.

Kom, lieve Cora! laat ons gaan!

CORA.

Gaan? Waarheen?

ALONZO.

Naar de onzen wederkeeren.

CORA.

Ik deeze plaats verlaaten? deeze plaats, waar myn Kind ſierf?

ALONZO.

De vyand is zo digt by ons.

CORA.

Wreedel! zal ik dan niet de beenderen van myn Kind mogen opſamelen?

ALONZO.

Uw Vader en Broeder zyn in het leger aangekomen.

CORA.

Ik heb geen Vader, noch Broeder! ik had ſlecht een Kind!

ALONZO.

Wy zullen het zoeken.

CORA. (*ſchielyk opſpringende.*)

Zoeken! zoeken! waar? waar?

ALONZO.

Deeze Grysaard zal ons helpen.

CO-

CORA.

Hulp ons, goede Grysaard! help ons zoeken!

LAS CASAS.

Gaarne, lieve Cora! wees maar gerust!

CORA.

Hebt gy ook Kinderen?

LAS CASAS.

Neen!

CORA.

Dan vergeef ik het u dat gy dit van my vordert. Geef my eerst myn Kind weder, en leer dan de rust van eene moeder kennen! (*Zy gaat ylins heen.*)

LAS CASAS, (*haar nalopende, tegen Alonzo.*)

Zoek haar meer rechts af te leiden.

ALONZO.

Uwe ontmoeting is my de verschyning van een engel.

V T F D E T O O N E E L.

ROLLA. (*wordt gebonden door eenige Soldaaten binnen gebragt.*)

SOLDAAAT.

Hier, gy afgodendienaar!

ROLLA.

Pizarro heeft my vrygelaaten.

SOLDAAAT.

Daar weten wy niets van. By ons komt er nooſt een Helden met zyn leven af, ik laat ſtaan dan met zyn vry-

vryheid. Voort, zeg ik, naar de tent van den Veldheer!

EEN ANDERE SOLDAAT.

Stil, Kameraad! de Veldheer komt.

PIZARRO. (*treed te voorschyn.*)

Wat is dat? — Zie ik wel? Rolla?

ROLLA. (*schimpende.*)

Het is ook waarlyk om te ontroeren!

PIZARRO.

En geboeid?

ROLLA.

Zo vast, dat gy volkomen gerust moogt zyn.

PIZARRO.

Wie heeft zich onderwonden, den redder van myn leven op zulk eene wyze te mishandelen?

SOLDAAT.

De man bekent zelf, dat hy veldoverste by zyn volk is; hy zocht door onze voorposten heen te sluipen.

ROLLA. (*met verontwaardiging.*)

Heensluipen?

SOLDAAT.

Wy hielden hem aan, en Almagro gaf last om hem in boeijen te slaan.

PIZARRO.

Nu hoort gy zelf dat het buiten myn schuld is. Men ontbinde hem! (*dit geschiedt*) Het vernedert my een Held als Rolla ongewapend te zien. (*Hy geeft hem zyn zwaard.*) Neem dit zwaard! Leer de Spanjaards beter kennen! Zy weeten de edelmoedigheid van een vyand te eerbiedigen.

ROL.

ROLLA. (*het zwaard aanneemende.*)

En de Peruaners weeten beledigingen te vergeeven.
Ik vergeef het u.

PIZARRO.

Vergeef het my slechts dat ik niet ernstig op myn volk kan verbolgen zyn, daar ik dit toeval het geluk te danken heb van u nog eenmaal te zien.

ROLLA.

Al vleiende woorden genoeg. Laat my gaan!

PIZARRO.

Doe naar uw welgevallen; doch vergun my de zoete hoop, dat dit toeval ons mogelyk nader by elkander zal brengen. Rolla en Pizarro zyn de mannen niet oméewig vyanden te blyven.

ROLLA.

Ik beloof u vriendschap — zodra de zee ons van elkanderen scheidt.

PIZARRO.

Maar als een gemeenschaplyk doel ons eens verbond? Gy wierd voorheen gemelyk, toen ik van myn hoop op den troon van Quito sprak. Ik zie 'er van af. Onderwerp u aan den troon van Spanje, zweer het Christengeloof hulde, en de vrede is tusfchen my en u geslooten.

ROLLA.

Waarlyk, zeer grootmoedig!

PIZARRO.

Van Pizarro's vriendschap hangt de bescherming van een machtig monarch af, en deeze Pizarro biedt u zelf de hand.

ROL-

ROLLA.

Rolla is geen verrader.

PIZARRO.

Gy wendt op eenmaal alle de rampen van uw vaderland af.

ROLLA.

Ik ben het vaderland myn leven, niet myn eer verschuldigd.

PIZARRO.

Gy berooft een zwakken Koning van eene plaats, waarvoor hy niet geschikt is.

ROLLA.

Ataliba een zwak Koning? — Doch al was dit zo, een Vorst, die zyn ryk gelukkig maakt, is sterk door de liefde van zyn volk.

PIZARRO.

Gaa met u zelve te raade.

ROLLA.

Myn geweeten heeft reeds lang uitspraak gedaan.

PIZARRO.

Bedenk toch, dat versmaadde vriendschap even heftig woedt als versmaadde liefde.

ROLLA.

Ha, daar heb ik u reeds lang verwacht. Waarom doet gy toch u zelve geweld aan? Werp het masker af!

PIZARRO. (*zyn granschap verbergende.*)

Rolla, misken my niet!

ROLLA.

Mag ik gaan?

PI-

PIZARRO. (*na eenigen ſtryd met zichzelven.*)

Gaa!

ROLLA.

Zal niets my tegenhouden?

PIZARRO.

Of het berouw moest u terug voeren.

ROLLA.

Dank zy de Goden! Rolla heeft nog nooit berouw gehad.

Z E S D E T O O N E E L.

DE VOORIGEN. DE BRIDE SOLDAATEN.

(*met het Kind.*)

DE EENE SOLDAAT.

Mynheer, wy hebben een Kind gevonden.

PIZARRO.

Wat raakt my dat? ſchielijk uit myne oogen?

SOLDAAT.

Niet verre van het leger, in het heesterbosch.

PIZARRO.

Smyt het dan in den eerſten gragt den beſten.

ROLLA.

God! Het is het Kind van Alonzo!

PIZARRO.

Wat zegt gy?

ROLLA. (*tegen de Soldaaten.*)

Geef hier dat Kind!

PIZARRO. (*daar tusſchen treedende.*)

Zacht wat! — Het Kind van Alonzo, zegt gy? Voor-
tref.

trefelyk! Welkom, kleine Jongen! gy zult my als Gyze-
laar borg staan voor uws Vaders dwaasheden.

ROLLA.

Voert Pizarro dan oorlog met kleine Kinderen?

PIZARRO.

Dat begrypt gy niet. Ik heb met Alonzo nog een ou-
de schuld afte doen. Ik kon dit Kind een dolk in het
hart stooten, en had de schuld vereffend — maar ook
niet meer dan vereffend — en Alonzo bleef my niets
schuldig.

ROLLA.

Gy hebt gelyk, ik begryp u niet.

PIZARRO.

Verbeeld u eens den kleinen ronden kop op de punt
van een lans, en den Held Alonzo, zo als hy met uit-
getrokken zwaarde op den vyand inbreekt; hoe hy als
een alles wagsleepende stroom voortrent, wien niets in
zynen loop kan stuiten dan — een kinderhoofd. — Ha,
daar staat hy als verleidt, en laat het zwaard uit zyn
hand vallen, en ziet met een yafelyken blik naar deeze
bloedende banier, waarvan nog de druppelen langs de
lans afdruiplen. Ha! ha! ha!

ROLLA.

Man! zyt gy een mensch?

PIZARRO.

Als hy dan naar huis komt by de reikhalzende Moe-
der, die haare blanke armen om zynen hals slingert, en
met heur zyden hairlokken hem de bloeddroppelen van
de

deschouders veegt — niet zo haastig, schoone Vrouw! —
gy meent, het is het bloed van den vyand? — Ha! ha!
ha! Neen, het is het bloed van uw Kind!

ROLLA.

Zie eens, hoe dit Jongske lacht. Kunt gy deeze lach-
gende onschuld vermoorden?

PIZARRO.

Kunt gy een duif den hals omdraaijen?

ROLLA.

Begeert gy losgeld? Ik zend u zilver, tienmaal zo
zwaar als dit Kind weegt.

PIZARRO.

Laat 'er een standbeeld van gieten, en plaatst het op
zyn graf!

ROLLA.

Pizarro, gy hebt my uw leven te danken, schenk my
daarvoor het leven van dit Kind?

PIZARRO.

Wilt gy my door zulk 'een geringen eisch vernederen?

ROLLA.

Zend dit Kind terug, ik ben uw gevangene.

PIZARRO.

Gy zyt vry.

ROLLA.

Mensch! het is niet mogelyk dat de natuur u zo ge-
heel en al zou verwaarloosd hebben, 'er moet toch er-
gens in uw hart nog een vonk van menschlyk gevoel ver-
borgen zyn. Zie my aan uwe voeten! my, den redder
van uw leven! my uw slaaf, als gy my dit Kind uitlevert.

L

PI.

PIZARRO (*zonder op hem acht te slaan.*)

Dit Kind blyft hier.

ROLLA. (*wgedende.*)

Pizarro! hoor my!

PIZARRO.

Gy Vafal van Spanje — of dit Kind blyft myn gevangen.

ROLLA. (*opfpringende.*)

Nu dan! (*Hy ontruikt den Soldaaten het Kind, houdt het in zynen linker arm gekneld, en trekt met zyn rechter het zwaard.*) Dit Kind is myn! Ik kreeg het zwaard niet vergeefs! Wie my volgt, is een man des doods. (*Hy gaat fchielyk heen.*)

PIZARRO.

Raazende dolkop! — Vliegt hem fchielyk na! Brengt hem, zo mogelyk, leevend terug.

(*De Soldaaten ylen hem na.*)

Welk een duivel bezielt deezen mensch! Waarom gaf ik hem een zwaard! (*Hy ziet naar buiten.*) Zie hoe de uitzinnige zich verdedigt! — Hy rukt al verder voort. — God! hy ontkomt hen nog. Voort! zet hem fchielyk na! men moet hem niet langer verfchoonen. Houwt hem neder!

(*Andere Soldaaten volgen hem na.*)

De heuvel verbergt hem voor myn oog. — Geef my de fchuld van uwen dood niet, uitzinniget! Gaarne had ik u gefpaard; u grootmoedig myn fchuld voldaan.

(*Men hoort eenige fchotten.*)

Sterf! gy waart een edeler dood waardig! — Welnn?

EEN SOLDAAT.

Stel u gerust, Mynheer! de Heiden zal niet ver meer loq.

loopen. Ik zag hem vallen! De kogel trof hem, als ik het wel heb, in de rechter zyde.

PIZARRO.

Gaarne had ik hem leevend weder gehad! Die trotſche, my hier in myn leger te komen braveeren!

SOLDAAT.

Uw laſt om hem te ſpaaren heeft vier van myn Kamerads het leven gekoſt!

EEN ANDER SOLDAAT. (*komt.*)

Hy heeft 'er doorgeſlagen, en de vyandelyke poſten gelukkig bereikt!

PIZARRO. (*met de voet ſtampende.*)

Vervloekt!

SOLDAAT.

Maar den dood zal hy niet ontloopen, hy was zwaar gewond!

PIZARRO.

En toch doorgeſlagen?

SOLDAAT.

Mynheer! Nooit heb ik zo zien vechten! Onze minneſprookjes van de Moorſche Ridders zyn 'er maar kinderwerk by! Vier van ons, die hem leevend vatten wilden, sneuvelden door zyn zwaard. Een ſchot deed hem op den grond vallen, maar hy beurde zich onbegrypelyk ſchielyk weder op, leundetegen een boom, lag het Kind naast zich neder, en ſloeg rondom zich, als de Engel met het wammend zwaard, tot dat twee van ons in 't gras reeds uitgeſtrekt lagen, en drie anderen naar hunne ſnap- haanen greepen; toen vloog hy, als een pyl uit een boog;

L 2

met

met het schreeuwend Kind van daar, en overal, waar hy gestaan had, was de aarde met bloed bevlekt, en de boom, waartegen hy leunde, en de weg, dien hy langs ging, alles was met bloed besprengt. Wy zonden hem eenige kogels na doch hy verdween achter den heuvel.

PIZARRO.

Waarom werpte gy u niet terstond op het paard?

SOLDAAT.

De paarden graasden achter het leger.

PIZARRO.

Ha! Vervloekte Heiden! en met dat al kan ik hem myne bewondering niet onzeggen. Geef my duizend zulke mannen, en ik verover de wereld. (*Hy gaat driftig heen.*)

Z E V E N D E T O O N E E L.

Een open plaats, dicht aan het leger der Peruanen.

ATALIBA. (*met de armen over elkander geslagen, het hoofd op de borst hangende, komt peinzende op het tooneel.*)

De vyand houdt zich stil — myn leger slaapt — het onweder trok voorby — geen windje ruischt in de toppen der boomen — rondom heerscht eene diepe stilte — overal rust — alleen hier niet! (*op zyn hart wyzende.*) Waarom alleen hier niet? — Moet ik het dan zyn, wien het schrikbeeld der verslagenen vervolgt? — Moet ik het zyn, wien de stulptrekkingen der stervenden kwellen? — Trok ik niet het zwaard voor Godsdienst en Vaderland?

A G.

ACT STE TOONEEL.

ATALIBA. CORA. Kort daarna ALONZO
en LAS CASAS.

CORA. (*Krankzinnig op het tooneel komende.*)

Waar voert gy my heen? — Waar is het graf van myn Kind? — (*Den Koning ziende.*) Gy Zoon der Zonne! geef my myn Kind weder!

ATALIBA.

Cora! hoe komt gy hier?

CORA.

Uit het graf van myn Zoon — diep onder de aarde — daar is het klam en vochtig — foel, wat ben ik koud!

ATALIBA.

Welk een schrikbeeld vertoont zich in haar' gelaat!

ALONZO. (*Cora schielijk naderende.*)

Ongetukktig! waar dryft de wanhoop u heen?

CORA.

Stil, Alonzo! wy naderen ons doel. Hier staat de Zoon der Goden, de Zon is zyn Vader; hiet heeft hem slechts één woord te kosten, en het graf geeft zyn proof terug! (*Zy omhelst Ataliba's knieën.*) O, myn Koning! spreek het toch uit! spreek het toch uit, dat krachtige woord! Ontferm u toch over het verscheurde hart van een moeder!

ATALIBA.

Hemel! wat is dat?

ALONZO.

Zy verloor ons Kind.

L 3

ATA.

ATALIBA.

Arme moeder! ik kan u niet helpen! Ach! ik ben maar een Koning.

CORA.

Kunt gy my niet helpen? Wie kan my dan helpen? — Wien hebben de Goden ons leven toevertrouwd? — Waart gy het niet, die de peruaners naar het slagveld voerde? Heeft myn Alonzo niet voor u gestreden? — En gy weigert my thans het eeuwige loon zyner daaden, het leven van een Kind, dat ook eens voor u zou strieden?

ATALIBA.

Goën, het is te veel! Verdelg my liever! Ik zwigt voor het noodlot.

CORA.

Tieran! wien myn benaauwd geschrei niet deert! Heeft 'er dan nog geen bloed genoeg gestroomd om uwe eerbucht te verzadigen? Zie, aan ieder uwer diamanten hangt een lillende druppel! Moest gy ook nog de Kinderen van de borst hunner Moeders rukken, en ze de verscheurende dieren voorwerpen? Ha! wat raakt my uw diadeem? Wat bekommert zich een moeder om den troon van Quito? Komt hier, gy Moeders! wien de zege kinderloos maakte; help my vloeken, dat ons jammerend gehuil te gelyk met het vreugdegeschrei van deezen barbaar ten hemel opklimme! en als hem daár de zielgrievende smart slechts van één ongelukkige kinderlooze Moeder voor eeuwig foltert, dan is hy genoeg gestraft. (*Zy valt, uitgeput van krachten, op de aarde neder.*)

ALON.

ALONZO. (*haar in zyne armen vattende, tegen Ataliba.*)

Vergeef de onzinnigheid eener Moeder!

ATALIBA. (*een traan uit zyn oog wischende.*)

Ach! de troon heeft geene vergoeding voor zulk een traan.

CORA. (*lachgende.*)

Alonzo, ik gevoel pyn in myn borst, geef my het Kind, dat ik het zooge. (*Uitgeput van krachten*) Gy zyt wreed, Alonzo — gy ziet dat ik sterf, en wilt niet dat de Moeder zich nog eenmaal verheuge in de lieve lachjes van haar schuldloos Kind.

ALONZO.

Ach deeze klachte verscheurt myn hart nog grievender dan uwe woede. Ja woed, arme moeder, gy hebt geen Kind meer!

CORA.

Arme Moeder, gy hebt geen Kind meer!

NEGENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. EEN PERUANER, ROLLA (*volgt hem terstond na.*)

DE PERUANER.

Rolla komt.

ATALIBA EN ALONZO.

Rolla!

ROLLA. (*komt wankelende op het tooneel. De doodkleur vertoonf zich op zyn gelaat. In zyn rechterhand houdt hy het bebloedde zwaard, in zyn linker arm het Kind.*)

ATALIBA.

Hemel! wat is dat! (*Allen staan verbaasd.*)

ROL.

158 DE DOOD VAN ROLLA.

ROLLA. (doodelyk gewond, valt eenige reizen op zyn knie, eer hy de machteloze Cora kan naderen. Hy roept met eene zwakke stem.)

Cora! — uw Kind! —

CORA. (ontwaakt. Het gezicht van haar Kind geeft haar nieuwe kracht. Zy strekt de armen naar het zelve uit.)

Myn Kind! — met bloed bevekt —

ROLLA.

Het is myn bloed- (Hy geeft haar het Kind over.)

CORA. (sluit het in haare armen.)

Myn Kind! — Rolla! —

ROLLA.

Ik beminde u — gy deed my onrecht aan — ik kan niet meer. — (Hy valt neder.)

ALONZO. (zich op hem nederwerpende.)

Rolla! gy sterft!

ROLLA.

Voor Cora! — (Hy sterft.)

CORA. (draeyig op het lyk nederziende.)

O, wie had ooit zo bemind als deeze man! — Kind! gy zyt duur gekogt!

ALONZO.

Las Casas! help my aan God gelooven!

LAS CASAS.

Zyne wegen zyn duister. Onderwerp u, en bid hem in stillen ootmoed aan!

Einde van het vyfde en laaste Bedryf.

ROLL

knie

roep

Coral

CORA

haa

zelve

Myn K

Het is

Myn K

Ik ben
kan niet

Rolla!

Voor C

O, wi
gy zyt du

Las Cal

Zyne w
in stillen o

E

